

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 42

Mokosi šaudyti

Politikos apžvalga

JUGOSLAVIJOS KARALIAUS ALEKSANDRO IR PRANCŪZIJOS UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIO BARTHOUS NUŽUDYMO MARSELY SMULKMENOS

Spalių 9 d. buvo baisus pasikėsinimas prieš atvykusį į Prancūzijos uostą Marselį Jugoslavijos karalių Aleksandrą. Per pasikėsinimą žuvo karalius Aleksandras, Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Barthou ir dar vienas generolas palydovas. Aleksandras atvyko, kaip Prancūzijos svečias, kreiseriu „Dubrovnik“ į Marselio uostą. Kai jis automobiliu važiuojo per miestą, Barthou lydintis, iš minios iššoko vienas vyras, užsuko ant automobilio pakopos ir paleido į automobilį sėdinčius šūvius iš automatinio revolverio. Nuo šūvių buvo sunkiai sužeisti karalius Aleksandras ir Barthou. Vėliau jie abudu nuo žaizdų mirė. Karalius Aleksandras buvo žinomas kaip karžygys ir gabus karo vadas. Po karo visa širdimi rėmė taikos politiką. Jis buvo savo krašte labai mylimas ir gerbiamas. Barthou yra žinomas prancūzų politikas, daug kartų buvęs ministru, kuris paskiausiai išgarsėjo savo politiniais žygiais Europos saugumui garantuoti. Taigi, per šį pasikėsinimą žuvo du žymūs Europos vyrai. Visas pasaulis yra dėl to labai susijaudinęs. Pasikėsintoją minia nusikaltimo vietoj nužudė. Jis yra kroatas (Jugoslavijoje gyvenantieji kroatai kovoja dėl atsiskyrimo nuo Jugoslavijos, kurią sudaro serbai, kroatai ir slovėnai) ir jo veiksmo motyvas esąs politinis kerštas. Paskiausiai prancūzų policijai pavyko suimti keturis žudytojo bendradarbius. Tai padės, gal būt, išaiškinti pasikėsinimo tikrus motyvus ir organizaciją.

KAS PASKELBTAS JUGOSLAVIJOS KARALIUM

Nužudytas Jugoslavijos karalius Aleksandras (iš Karageorgevičių šeimos) paliko 11 metų sosto įpėdinį Petrą. Jis dabar paskelbtas Jugoslavijos karalium Petro II vardu. Iki jam sukaks pilni metai, jo vardu valdys regentų taryba iš trijų žmonių: karaliaus dėdės Povilo ir dviejų senatorių, kuriuos karalius Aleksandras savo testamentu paliko regentais. Paskiausiomis žiniomis regentų taryba jau sudaryta ir pradėjo eiti savo pareigas. Jaunasis karalius, kol kas, žinoma, turės dar tęsti savo mokslus, tačiau į Londoną, kur jis lig šiol mokėsi, jau nebesugrįš ir pasiliks Jugoslavijoje.

BARTHOUS VIETOJ PASKIRTAS LAVAL

Barthou nužudžius, laikinai perėmė Prancūzų užsienių reikalų ministeriją ministeris pirmininkas Dumergas. Manoma, kad jis ilgesnį laiką šias pareigas eis. Kandidatais į Barthou vietą minimi buvęs ministeris pirmininkas Laval, senato užsienių komisijos pirmininkas Berenguer, politikas Flandin ir buvęs ministeris pirmininkas bei užsienių reikalų ministeris Herriot. Šiaip ar taip aišku, kad Barthou pasėkėjai eis jo pėdomis ir varys jo politiką, t. y. stengsis, kaip ir Barthou, saugumą ir taiką patikrinti, o ypač sustiprinti draugingumą su Italija. Paskutinėmis žiniomis nauju prancūzų užsienių reikalų ministru paskirtas Laval, kuris jau pradėjo eiti savo pareigas.

ISPANIJOS ĮVYKIAI

Ispanijoje, toje nuolatinių neramumų šaly, šiomis dienomis vėl kilo revoliucija, kuri buvo kruvina, nors vyriausybė pasiliko vietoje. Revoliucijos gilesne priežastimi yra didelių agrarų bei klerikalų nesugyvenimas su socialistais ir kitomis kairiosiomis partijomis. Paskutinioji priežastis šiai revoliucijai buvo vyriausybės pasikeitimas. Naują vyriausybę sudarė dešiniųjų vadas Lerroux. Mat, dešinieji turi daugumą parlamente. Tačiau vis dėlto kairieji organizavo visą eilę streikų, per kuriuos įvyko kruvinieji susirėmimai su policija ir kariuomene. Pasinaudodama neramumais, Katalonijos provincija su dideliu miestu Barcelona priešaky pasiskelbė savarankišką respubliką. Vyriausybei pavyko Katalonijos respubliką likviduoti, o streikuojantieji darbininkai taip pat pasidavė. Tačiau manoma, kad sukilėliai dar turi daug paslėptų ginklų ir kiekvienu metu gali vėl ištikti kruvinią susirėmimą.

SVARBI MUSSOLINIO KALBA NUSIGINKLAVIMO IR KI-TAIS AKTUALIAIS REIKALAIS

Šiomis dienomis italų vyriausybės galva Mussolini pasakė Milane kalbą. Jis palietė visą eilę svarbių reikalų. Dėl ekonominių sunkumų Mussolini pareiškė, kad vienintelis kelias jiems palengvinti yra korporacijų steigimas. Anot Mussolinio, korporacija gali garantuoti darbą, duoti darbininkui tinkamą atlyginimą ir tvarkyti visą ūkio raidą.

Dėl tarptautinės būsenos Mussolini pareiškė, kad nusiginklavimo konferencija nepavyko, bet vis dėlto galima taiką garantuoti atskirais susitarimais. Tuo keliu Italija, anot Mussolinio, — ir eis toliau. Kaip pavyzdį Mussolini nurodė į pagėrėjusius Italijos ir Prancūzijos santykius. Pagaliau Mussolini pareiškė, kad nors Italijos kariuomenės vertė yra labai aukšta ir Italija pasirėngusi visiems pavojams, tačiau jos didžiausias noras yra taika.

VOKIEČIŲ IR LENKŲ SANTARVĖ — PAVOJUS EUROPAI

Šiomis dienomis rumunų senatorius ir žinomas politikas Filipesco pasisakė dėl lenkų-vokiečių santarvės. Jis nurodo, kad susitarimo tikslas yra ne taika dėl Dancigo koridoriaus ginčo, bet kartu, bendromis jėgomis, vykdyti ekspansijos politiką į visas puses. Vokiečiai norėtų Klaipėdą atgal paimti, lenkai taip pat turi užsimojimų Lietuvos ir Latvijos atžvilgiu, o abudu nori veržtis į pietų vakarus, tai yra į Čekoslovakiją. Tačiau, už Čekoslovakijos stovi Mažoji Santarvė (Čekoslovakija, Rumunija ir Jugoslavija) ir todėl vokiečių-lenkų santarvės tikslas yra suskaldyti Mažąją Santarvę. Todėl ir lenkai pasiūlė Rumunijai sudaryti santarvę ant Čekoslovakijos ir Jugoslavijos nugaros. Rumunų senatorius ir politikas rašo, kad rumunų tauta tai padaryti atsisakė.

Atvirkščiai, Rumunija yra pasirūžusi kartu su kitomis Mažosios Santarvės valstybėmis užkirsti kelią lenkams bei vokiečiams.

NAUJI LENKŲ SAJUNGININKAI — VENGRAI

Paskiausiai ypatingai pagėrėjo lenkų-vengrų santykius. Spauda nurodo, kad toksai pagėrėjimas rišasi su lenkų ateities politikos planais, kurių vienas — sudaryti bendrą sieną su Vengrija. Mat, dabar tarp Vengrijos ir Lenkijos yra Čekoslovakijos teritorijos dalis, o lenkai labai norėtų šią dalį sau pasiimti.

Todėl dabar kalbama apie projektuojamą naują sąjungą, į kurią įeitų vokiečiai, lenkai ir vengrai. Netrukus numatoma vengrų ministerio pirmininko kelionė į Varšuvą.

ANGLIJA PALAIKO LIETUVA KLAIPĖDOS REIKALU

Lietuvoje viešėjęs anglų valstybės vyras, parlamento narys ir Baltijos-Anglijos susitarinimo draugijos pirmininkas, Bossomas pareiškė spaudai apie Anglijos politinių sluoksnių nusistatymą Baltijos valstybių atžvilgiu. Jis pareiškė, kad Anglijoje politiniai sluoksniai patenkinti Baltijos sutartimi. Toliau Bossomas pareiškė, kad anglų visuomenės opinija Klaipėdos reikalu yra Lietuvos pusė. Anglai, anot Bossomo, griežtai smerkia vokiečių mėginimus įsikišti į Lietuvos valstybės vidaus reikalus, varydami agitaciją Klaipėdos krašte.

SOVIETŲ RUSIJA APIE LENKŲ KLASTINGĄ POLITIKĄ RYTŲ EUROPOJE

Sovietų Rusijos spauda plačiai rašo apie lenkų politiką Rytų Europoje ir jų atsisakymą nuo rytų pakto. Sovietų Rusijos rimčiausieji laikraščiai nurodo, kad lenkai iš vienos pusės užėmė neigiamą poziciją rytų pakto atžvilgiu, slaptai kludė vokiečiams dalyvauti pakte, o iš kitos pusės pareiškė, kad ji sutiksianti dalyvauti, tačiau tai neturi prasmės be vokiečių. Tai, anot rusų spaudos, rodo lenkų klastingą politiką ir slaptą susitarimą su vokiečiais. Sovietų spauda dar praneša, kad iš pradžios vokiečiai pažadėjo Anglijai palankiai apsvarstyti savo prisidėjimo prie Rytų pakto reikalą. Tačiau, Varšuva davė suprasti vokiečiams, kad lenkai be vokiečių nesutiks Rytų Locarno sudarymė dalyvauti. Todėl Berlynas išdrįso neigiamai atsakyti į Anglijos užklausimą dėl Rytų pakto, nes gerai žinojo, kad lenkai šiuo reikalu parems Vokietiją.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. **Telef.:** per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

Naujokai karo tarnybon

Kiekvienais metais dukart šaukiami naujokai atlikti karinę prievolę. Naujokų ėmimo komisija išrenka tuos vyrus, kurie atitinka šaukimo sąlygoms. Be abejo, parenkami sveikiausi jaunuoliai, kurie turi atlikti valstybėje būtiną pareigą.

Kodėl gi toji pareiga būtina?

Prisiminę tuos laikus, kada vergavom ir tarnavom svetimiems ir sulyginę su dabartiniu nepriklausomu gyvenimu, matome didžiausią skirtumą.

Seniau mums nerūpėjo nei karinė prievolė atlikti, nei tolesnis kariškasis pasirengimas, nei pasiryžimas esamą padėtį išlaikyti, dėl jos kariauti. Mums rūpėjo tik viena — kada tapsime laisvi, nepriklausomi. Nuo karinės prievolės slapstėmės, griebėmės visokių priemonių jos išvengti. Jei kam ir tekdavo vykti — buvo didelė nelaimė, liūdesys. Tą liūdesį išreikšdavo ašaromis; gailėjo tėvas, motina, brolis, sesuo lydėdami sūnų, brolių. Tada buvo gerai žinoma, kad išvežamas į tolimus Rusijos kraštus ilgam laikui, iš kur daugelis nė nebegriždavo.

Šiandien šaukiamo naujoko visai kita paskirtis. Po ilgo vergavimo atgavom laisvę. Jau 16 metų, kai nepriklausomi patys tvarkomės, stiprinamės ir rengiamės nepriklausomybę išlaikyti. Tam reikalingos viso krašto pajėgos, kad jos vieningai stotų į darbą, į pasirengimą ir gynimą. Tai svarbiausia ir būtiniausia kiekvieno lietuvių pareiga, kuris nesigėdi tą vardą nešioti ir jam brangi ateitis kaip savo, taip ir visos valstybės. Savo krašto gynėjai gali būti kiekvienas ir šokių ar tokiu būdu gali prisidėti. Jaunas ar senas, vyras ar moteris, norėdamas ras galimumo atlikti šią garbingą pareigą. Be abejo, didesnė atsakomybė gu-

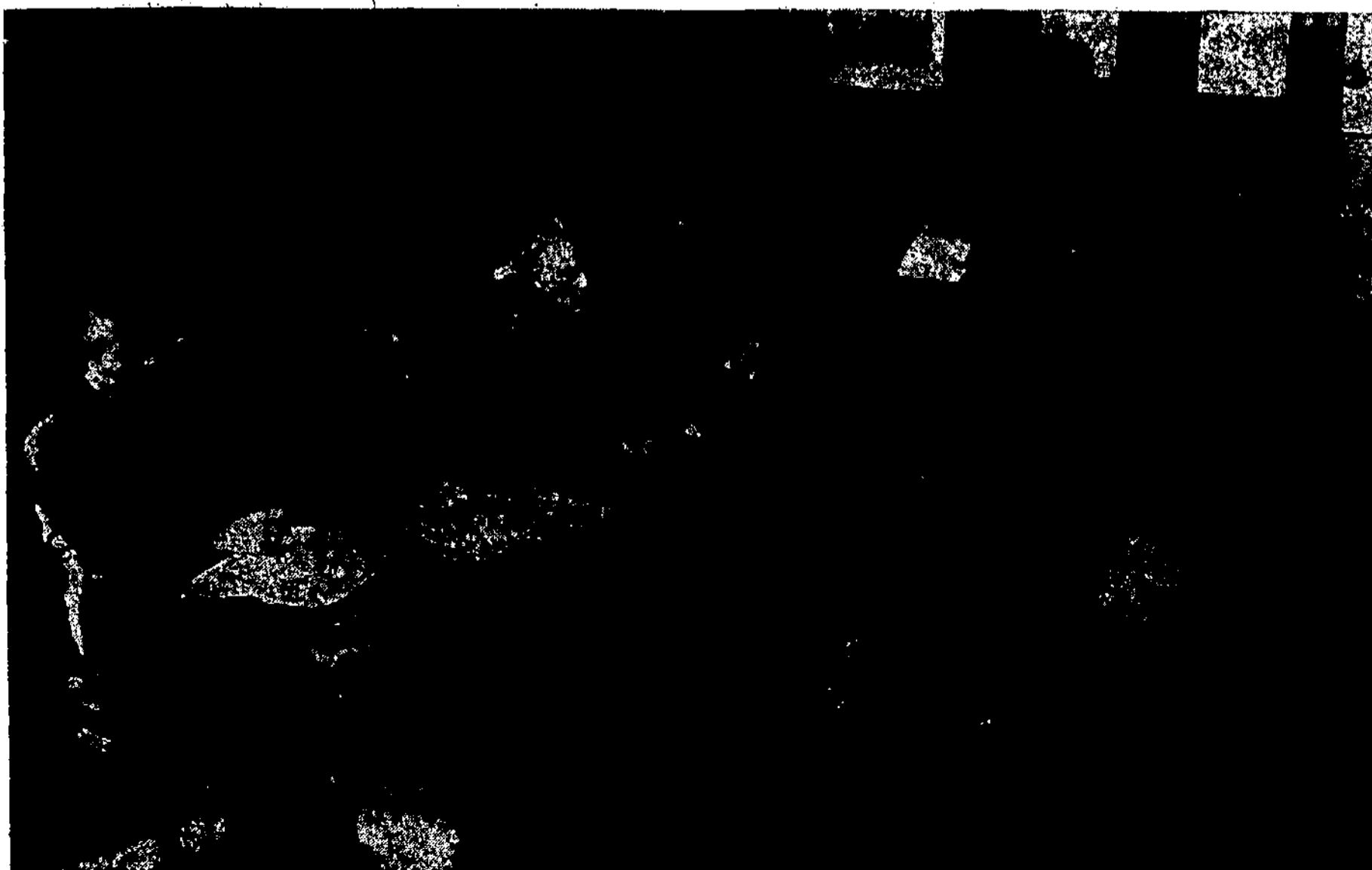
la ant jaunų to krašto vyrų, kurie gali vartoti ginklą ir reikiant atiduoti brangiausiąjį turtą — gyvybę.

Kad gerai ir tiksliai galėtų vartoti ginklą — reikalingas mokėjimas, pasirengimas, susipažinimas su kariavimo būdais, su galimais priešais. Reikalinga žinoti, kokių žaizdų priešas yra padaręs mūsų tėvynei ir kad tokiu būdu su aiškiu tikslu galėtume pasirengti būti kuo atspariausiais.

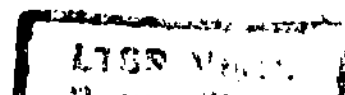
Priešų yra, kurie tykoja ir dabar išplėsti mūsų laisvę, o mums kaip tik svarbu ją išlaikyti ir atsiimti tai, kas mūsų. Svarbu siekti ir kas valandą, minutę galvoti ir nenukreipti akių ir minčių nuo mūsų tėvynės širdies — Vilniaus.

Štai kuriuo tikslu šiandien šaukiami naujokai, tie būtini krašto gynėjai, kad jiems duotų visas tas sąlygas, kurios yra ir bus reikalingos. Nežinom, kada suaidės trimito garsai ir pareikalaus tėvynė sūnų, kad stotų ją ginti. Turim būti pasirengę, vieningai nusistatę ir kaip vienas su džiaugsmu eiti savo nepriklausomybę ginti.

Turėdami prieš akis tą garbingą pareigą, tą kilnų tikslą ir vyksta naujokai karo prievolę atlikti. Tik, deja, atsiskyrimo su namiškiais momentas tą gražų, kilnų tikslą sudrumsčia. Išsirengia naujokai, išvyksta tarytum didelėn kelionėn. Prieš tai daugelyje kyla kalbų ir susirūpinimų ir klausia vienas antrą — kažin, ar paims mano sūnų, kad nors jam nereiktų vykti. O jeigu karas — kas gi tada? Jeigu jau vyksta, tad išlydi su raudomis ir apgailestavimais, tarytum atsisveikina amžinai. Toki reiškiniai pasitaiko daugelyje vietų ir, reik pasakyti, gana dažnai.

Ats. art. grupės mok. kuopos egzaminai

Pajaujo foto

Atsarginiai laisvą valandėlę

Prisiminus tai, kas buvo anksčiau pasakyta — ar galima su tokia nuomone sutikti? Aišku, kad ne! Ši raudų ir apgailėstavių paprotį būtinai turime užmiršti. Mūsų lietuvių sielose turi spindėti tas gražus tikslas, būtina pareiga, tėvynės meilė. Turime džiaugsmo kupini išlydėti sūnų ar brolių brangios tėvynės labai dirbti. Tėvui ar motinai turi būti didžiausia garbė, kad jie gali užauginti tinkamą tėvynės sūnų ir atiduoti jai.

Taip galvojant, tikras lietuvis visada džiaugsis ir bus pasirengęs naujokų šaukimui. Atėjus tam momentui, palydės tėvai, broliai, seserys, pilni vilties, kad sugriš išleistasis tikras karys ir stiprus gynėjas.

Štai kaip turi galvoti tikras lietuvis, išleisdamas ar vykdamas karo prievolės atlikti.

Vykstančiųjų naujokų tarpe krinta į akis dar gana blogas reiškinys — girtavimas.

Pažvelkime į susirinkimo vietas, kada naujokai išvyksta. Miesteliuose visos svaigalų parduotuvės uždarytos, reiškiamas lyg nepasitikėjimas tais piliečiais, kurie jau kiek laiko čia lankėsi ir nieko blogo nepadare. Bet kai tapo naujoku, drauge, rods, ir savo asmenybę pakeitė. Ir iš tiesų — tas įtarimas ne be pagrindo. Šiokių ar tokių būdu suranda degtinės ir dažnai daugelis gerokai išgeria. Išgėrę pradeda triukšmauti, su esama tvarka nesiskaityti. Iš šalies žiūrint toks vaizdas sudaro labai blogo įspūdžio. Čia vėl noriu klausti: kodėl taip daroma ir ar ilgai tas paprotys mumyse pasiliks?

Girtavimas, kaip ir raudos, užsilikęs irgi nuo senesniųjų laikų. Kaip raudomis išreikšdavo širdies skausmą išlydėdami, taip pasigėrimu išvykstant raminavo save, ir tuo svaiguliu stengdavosi užmiršti tai, kas nemalonu. Tų laikų naujokai vykdavo karo tar-

nybon su didžiausiu nenoru, turėdavo nemalonių pergyvenimų, tad išgėręs skausmingu linksmumu visa tai užmiršdavo.

Mūsų sąlygose niekada negalima tas negražus paprotys pritaikyti. Čia skausmo ar liūdesio išvykstant neturi būti. Lietuvis naujokas kaip dvasiškai, taip kūniškai turi būti švarus ir turi kiekvienam sukelti pasigėrėjimą. Vykdamas tokion garbingon tarnybon, jis turi rodyti tikrą norą jį vykdyti. Iš sielos gelmių turi veržtis skaisčius, nuoširdus linksmumas, nesuteptas alkoholio nuodais. Suėjus keletui į būrį — turi skambėti liaudies sutartinė, o jų juk daug moka mūsų jaunimas. Kiekvienas pamatęs tokį naujoką jaus pasigėrėjimą ir džiaugsis savo tėvynės sūnų prakilnumu.

Taigi matome, kad girtavimo paprotys laikas išmesti. Laikas pasirodyti lietuvišku naujoku: blaiavam, su linksmumu, su daina vykdyti į paskyrimo vietą. Tokį naujoką daug geriau sutiks dalyse ir jo tarnyba prasidės ir baigsis daug sėkmingiau, negu atvykus girtam, pritriukšmavus įvairiose vietose, o kito net per dabokles atsiūsto. Tad, naujokai, meskite užsilikusį seną paprotį — girtavimą!

Kelis žodžius noriu tarti dėl tos aplinkumos, į kurią naujokas dalyje patenka. Dažnai pasitaiko, kad naujokas, atvykęs į paskyrimo vietą, į dalį, patenka į labai nemaloniais sąlygas. Seni kareiviai, didžiudami savą atliktu stažu, pradeda naujokus klaidingai informuoti, o kartais net ir tyčiotis iš jų. Tos pasėkos, be abejo, atsiliepia naujokui ir toliau, o labiausiai pirmomis jo tarnybos dienomis. Kalbama apie tarnybos sunkumą, viršininkų smarkumą ir daug kitų dalykų. Arba stengiamasi išnaudoti naujoką, išviliojant iš jo atsivežtą maistą ar net pinigų. Tokių senų kareivių pasitaiko nedaug, bet vis dėlto yra. Su šiuo blogumu turi kovoti artimiausi viršininkai.

Naujokas, atvykęs į dalį, turi būti kuo maloniausiai sutiktas. Tas įspūdis, kurį jis gauna atvykęs, neturi sudaryti blogo vaizdo.

Reikia duoti iš palengvo susipažinti su esama tvarka, su drausme ir visu kitu. Reikia žiūrėti į naujoką ne su panieka, bet su tikra meile. Reikia atminti, kad tasai pilietis, gavęs naujoko vardą, niekuo neblogesnis už seną kareivį. Jis yra atvykęs tokiu pat tikslu į kariuomenės eiles, kaip ir tas senas karys. Tad, sutikdami naujoką, seni kariai privalo jam paduoti draugišką ranką ir tapti tikru jo prieteliu. Karys karį turi gerbti, mylėti ir visokiais būdais jam padėti. Jokiu būdu neskriausti ir nelaikyti už save žemesniu ar net žiūrėti su panieka. Tas senas karys, kuris taip pasielgtų su naujoku, būtų žemos moralės žmogus ir menkas karys.

Taigi, senieji kariai, sutikime gražiai naujokus ir sudarykime jiems kuo geriausio įspūdžio. Priimkime į savo gynėjų eiles, teikime jiems visokeriopą pagalbą.

Kpt. Jonaitis

ILGINA KARO TARNYBA

Čekoslovakijoje netrukus parlamentas pradės svarstyti naują karo tarnybos įstatymo projektą. Numatoma grįžti prie 2 metų tarnybos, nes per trumpesnę laiką sunku pakankamai apmokyti ir išauklėti kareivį.

Šveicarijoj, kur kariai atlieka karo prievolę milicijos dalyse, pėstininkų, artilerijos ir kavalerijos dalyse prailgintas laikas 3 savaitėmis.

Vilniui vaduoti sąjungos suvažiavimas

Spalių mėn. 14 ir 15 d. Kaune buvo gausus Vilniui vaduoti sąjungos skyrių, apygardų ir sekcijų atstovų suvažiavimas. Jame dalyvavo apie 400 atstovų ir apie 100 svečių.

Spalių 14 d. rytą Karmelitų bažnyčioje suvažiavusieji išklause pamaldų ir gražaus tėvynės meilės minčių kupino pamokslo. Po pietų vėliavomis išpuoštoje Rotušės salėje suvažiavimą atidarydamas centro komiteto pirmininkas prof. M. Biržiška pasidžiaugė šio suvažiavimo gausumu ir atstovams palinkėjo visu rimtumu spręsti svarbius ir atsakingus Vilniaus darbo klausimus. Sugiedojus Vilniaus giesmę „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!“, buvo paskiestas prezidiumas: prof. Rakuiža, dir. Matulionis ir not. Lemberis. Šia proga Vilniui vaduoti sąjungą sveikino visos kultūrinės bei visuomeninės organizacijos ir studentų korporacijos.

Suvažiavimas išrinko delegaciją, kuri nuvyko pasveikinti Valstybės Prezidentą A. A. Smetoną vieną pirmųjų Vilniui vaduoti sąjungos steigėjų.

Į suvažiavimą taip pat atsilankė ir jį Respublikos Prezidento, vyriausybės ir savo vardu pasveikino ministras pirmininkas Juozas Tūbelis. Savo kalboje jis pažymėjo, kad mes susidedame iš praeities ir dabarties. Todėl Vilniaus vadavimo darbe yra labai svarbu pažinti tiek savo tautos, valstybės, tiek Vilniaus istoriją, kuri ligi nelaimingo Vilniaus krašto pagrobimo buvo tampriai, neišskiriamai surišta su visos tautos gyvenimu. Vilniaus vadavimas yra didžioji mūsų tautos ir valstybės problema. Ją norėdami įgyvendinti, turime ieškoti kelių ir tais keliais eiti, svarbiausia, tą kelią pažinti ir išstudijuoti. Vilniaus vadavimo darbe jausmo dar yra permaža. Reikia gilaus šio darbo ir paties Vilniaus krašto pažinimo, reikia dvasinių ir materialinių jėgų, reikia anoj pusėj išugdyti Vilniaus reikalus. Tik tada būsime daug arčiau nuo demarklinijo, kuris mus skiria nuo okupuotojo krašto. Turėdami Vilnių, mes būtume daug svaresni tarptautinėje politikoje. Dirbdami Vilniaus vadavimo darbą, būkime kantrūs, patyrę, nes Vilniaus klausimo sprendimas tai ne vienerių metų darbas.

Ministerio pirmininko Juozo Tūbelio kalbą suvažiavimas palydėjo ilgomis ovacijomis ir Tautos himnu.

Pradėdamas pranešimą centro komiteto vardu, prof. M. Biržiška paskaitė gautą iš okupuotosios Lietuvos: Valkinykų, švenčionių ir kitų apylinkių lietuvių sveikinimą, paskaitė šiais metais mirusių Vilniui vaduoti sąjungos narių pavardes ir priminė prieš dvejus metus lenkų žiauriai nužudytą lietuvių patriotą Juozą Bakanauską. Jų garbingą atminimą suvažiavimo dalyviai pagerbė vienos minutės susikaupimu.

Iš centro komiteto pranešimo matyti, kad šiuo metu Vilniui vaduoti sąjunga turi 505 skyrius, jų tarpe 16 užsieny, 18 apygardų ir 5 sekcijas. Šiuose skyčiuose yra 20.336 nariai. Pernai tuo pačiu laiku buvo 399 skyriai. Vienu svarbiausių sąjungos darbų yra vidaus ir užsienio propaganda. Šia kryptimi jau nemažai nudirbta. Taip pat ir šie veikimo metai suvesti su gražiu pertekliumi, taupant kai kurias mažiau reikalingas išlaidas. Per paskutiniuosius metus sąjunga išleido apie 170 leidinių ir daugiau kaip 70.000 knygų paskleidė čia ir okupuotame krašte. Patys Vilniui

vaduoti sąjungos skyriai, varydami Vilniaus propagandą, rengia arba dalyvauja kitų rengiamose tautinėse šventėse, patys daugiau koncentruoja savo veikimą Vilniaus dvasioje. Didžiausia mūsų išėivijos dalis, gyvenanti Jungtinėse Amerikos Valstybėse, šią vasarą Vilniui vaduoti sąjungos ir Vilniaus geležinio fondo atstovų buvo aplankyta ir Vilniaus vadavimo mintis ten plačiai paskleista.

Vilniaus geležinio fondo atstovai dir. K. Lapinas ir Ad. Kupcikevičius, pranešdami veikimo apyskaitą, pažymėjo, kad fondo darbas pamažu jau apima visų sričių gyventojus. Šiuo metu visame krašte yra arti 1000 Vilniaus pasų ir ženklelių platinimo punktų, kurie į fondą jau surinko daugiau kaip 200.000 litų. Fondą remia visos Lietuvos organizacijos, stovinčios ant sveiko lietuviško pagrindo. Ypatingai jį remia visų pažiūrų jaunuomenė, kuri prie fondo centro turi savo sekciją, atstovaujančią daugiau kaip 120.000 organizuoto jaunimo.

Suvažiavime centro komiteto narys dr. J. Purickis skaitė įdomų referatą apie Vilniui vaduoti sąjungos ateities veikimo gaires. Jame prelegentas išnagrino tuos Vilniaus darbo kelius, kuriais ligšiol sąjunga ėjo ir pažymėjo būsimo veikimo gaires, pabrėždamas, kad šie keliai yra lygiai svarbūs visai tautai Vilniaus darbe. Tad jais nesvyruojant ir reikia eiti, atsižvelgiant, kad laikas žymiau ar nežymiau gali tuos kelius pakeisti.

Per diskusijas dėl visų pranešimų, skyrių bei apygardų atstovai pareiškė ligšiolinių sąjungos vykdomųjų organų didelius darbus ir pažadėjo tolesnę vispusią paramą centro komitetui. Patys sąjungos skyriai, bent didelė dauguma, gražiai veikia, savo darbus derindami su kitų organizacijų darbais. Periferijų skyriai nuolatos auga tiek kokybe, tiek kiekybe. Naujiems sąjungos veikimo metams suvažiavimas nustatė 150.000 litų sąmatą.

Šis suvažiavimas pakeitė kai kuriuos neesminius sąjungos įstatų punktus ir priėmė garbės teismo statutą.

Pirmadienio vakare suvažiavimo dalyviai organizuotai aplankė karo muziejų, kur prie žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklo padėjo vainiką. Kalbą pasakė dir. Matulionis.

Į naują centro komitetą išrinkti: prof. M. Biržiška, dr. J. Purickis, dr. A. Juška, J. Grabauskas, prof. F. Kemėšis, inž. Z. Bačelis, A. Mažonis, M. Kubiliūtė ir V. Uždavinyš. Revizijos komisiją sudaro Petraitis, Petronis, Žilinskas, Ambrazevičius ir A. Kucevičius, o į garbės teismą išrinkti: Kl. Dargis, P. Beleckienė ir inž. Aukštikalnis.

Apsvarsčius vieną kitą atstovų iškeltą pageidavimą priėmus kelias rezolucijas ir pasveikinus vyriausybės kariuomenę, vilniečius, užsienio lietuvius, šaulių sąjungą, suvažiavimas buvo baigtas Tautos himnu.

J. S.

Spalių 9-osios dienos atentato aukos

Aleksandras I, serbų, chorvatų ir slavėnų karalius

Spalių 9 d. Marselio uoste nušautas atvykęs pasiviešėti Prancūzijoje Jugoslavijos karalius Aleksandras I. Drauge su juo žuvo prancūzų užsienių reikalų ministeris Barthou ir keli kiti prancūzų piliečiai. Jiems atėmė gyvybes chorvatas — Jugoslavijos pilietis, politinis emigrantas.

Karalius Aleksandras I gimęs 1888 metais. Mokėsi Rusijoje, Petrapilio pažų korpuse, kur buvo rengiami gvardijos karininkai, diplomatai ir aukštieji administratoriai. Į Serbiją grįžo 1909 m. Jo vyresnysis brolis — sosto įpėdinis Jurgis — dėl rimtų nusižengimų buvo priverstas atsisakyti nuo savo teisių į karališką sostą. Įpėdiniu buvo paskelbtas Aleksandras. 1912 m. kilus Balkanų karui, princas Aleksandras vadovavo I serbų armijai ir pasižymėjo kautynėse prieš turkus. Prieš pat didįjį karą, karaliui Petriui I susirgus, Aleksandras buvo paskelbtas princu-regentu (krašto valdytoju). D. karo metu Aleksandras buvo vyriausiuoju serbų kariuomenės vadu. Gausingų priešų spaudžiama serbų kariuomenė turėjo pasitraukti iš savo krašto į Korfų salą. Tik 1918 m. serbų kariai vėl grįžo į savo tėvynę.

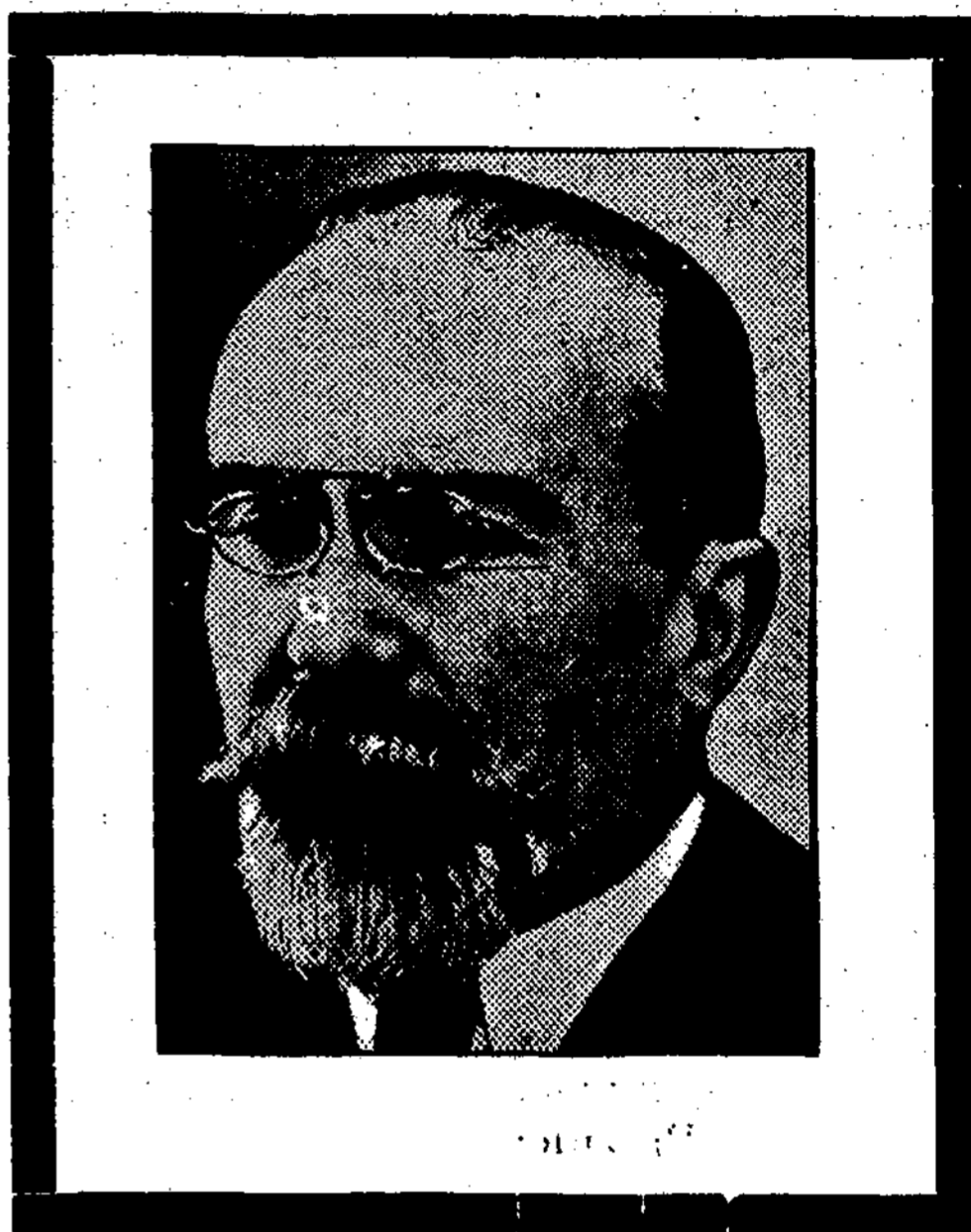
1918. XII. 1 d. jugoslavų kongresas Zagrebo mieste pripažino Aleksandro valdžią visoms pietų slavų (serbų, chorvatų, slavėnų) žemėms ir paskelbė Aleksandrą kunigaikščiu-regentu.

1921 m. įvyko pirmasis pasikėsinimas prieš Aleksandrą. Tais pačiais metais jis buvo paskelbtas pirmuoju Jugoslavijos, arba oficialiai serbų, chorvatų ir slavėnų karalium.

Nuo 1929 m. karalius valdė kraštą pats, parlamentas ir politinės partijos buvo paleistos. Karaliaus vedama Jugoslavija labai sustiprėjo, ypač gražiai susitvarkė jos kariuomenė, kurios eilėse taikos metu tarnauja daugiau kaip 100.000 karių (5 korpai).

Prancūzų užs. reik. ministeris Barthou ir jo politinis veikimas

Tragingai žuvęs Marselyje Prancūzijos užsienių reikalų ministeris Louis Barthou buvo labai populiarus Europos politiniuose sluoksniuose. Nors jau nebejaunas (per 70 metų amžiaus), tačiau jo aktyvumas užsienių politikoje buvo toks ryškus, kad stačiai iššaukė visų nusistebėjimą. Jo politiniu veikimu buvo

nepatenkinti tik vokiečiai, kurie jo asmenybę matė žmogų, vairuojantį Europos ir bendrai pasaulio politiką taikos bei saugumo link.

Darbas buvo sunkus ir velioniui Barthou teko senatvėje pakeliauti po Europos centrus. Jis lankėsi Londone, vėliau Bukareste, Budapešte, Vienoje, Varšuvoje ir kt. Keliaudamas stengėsi savo autoriteto pagelba parengti atatinkamą bazę Mažosios Santarvės ir Rytų Europos valstybių politiniam bendravimui. Barthou puikiai suprato, kad, norint įgyvendinti saugumą ir taiką, reikia pradėti nuo Balkanų valstybių konsolidacijos, nes dar prieš didįjį karą ir ligi šiol Balkanai yra „parako statinė“, kuri gali kas valandą sprogti ir uždegti milžinišką gaisrą, kaip tai buvo 1914 metais.

Barthou, kaip Europos politikos vairininkas, buvo akylus ir Rytų Europos reikalams. Šiuo atžvilgiu jisai glaudžiai bendradarbiavo su Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaru Litvinovu. Pastarojo iškeltas Rytų pakto projektas buvo Barthou teigiamai priimtas, susilaukdamas iš jo tiesioginės paramos. Barthou pasisekė išgauti anglų vyriausybės pritarimą šiam paktui. Jo įtakoje anglų vyriausybė net betarpiškai kreipėsi į vokiečių vyriausybę, ragindama ją prisidėti prie numatomo Rytų pakto. Nors buvo gautas neigiamas vokiečių atsakymas šiuo reikalu, tačiau Barthou neseniai Ženevoje, per Tautų Sąjungos sesiją, tęsė derybas dėl šio reikalo su SSSR ir kitomis valstybėmis.

Šis nepaprastai kantrus politikas jokiū būdu nenorėjo atsisakyti nuo Rytų pakto sumanymo. Mat, jis puikiausiai suprato, kad vokiečių „Drang nach Osten“ (veržimasis į Rytus erdvei surasti) siekimui turi būti prieš pastatytas Rytų Europos valstybių bendras frontas. Todėl nenuostabu, kad Pabaltijo Santarvės sudarymas buvo Barthou karštai pasveikintas ir paremtas. Į tą Santarvę jisai žiūrėjo, kaip į svarbų veiksnių Rytų Europos saugumo reikalą. Po to turėjo būti tolesnieji žygiai šia kryptimi, tai yra Rytų pakto įgyvendinimas. Todėl ir Barthou, paremdamas Pabaltijo Santarvę, tuo pačiu metu stengėsi pašalinti kliūtis Rytų paktui iš lenkų pusės. Jis nesigailėjo pasakyti lenkams ir nemalonių, karčių tiesos žodžių. Mat, lenkai vis atidėliojo atsakyti dėl jų pozicijos Rytų pakto atžvilgiu ir, pagaliau, atsakydami vis stengėsi išsisukti, kad stačiai nepasisakytų dėl savo pozicijos. Iš vienos pusės jie, girdi, sveikiną Rytų pakto idėją, iš kitos — jie darė visą eilę rezervų, liečiančių Lietuvos ir Čekoslovakijos teritorinį saugumą.

Barthou toksai lenkų atsakymas padarė be galo blogo išpūdžio. Čia vėl pasirodo šio politiko pasiry-

žimas ir tvirta valia. Jis davė lenkams suprasti, kad Prancūzija ir Sovietų Rusija ims priemonių Rytų Europos saugumui patikrinti ir be lenkų prisidėjimo.

Barthou buvo vienas prancūzų valstybės vyrų, kuris suprato prancūzų politinę klaidą, kurią darė nuo pat lenkų valstybės įsikūrimo, remdami lenkus ir net jų grobuoniškus tikslus (Vilniaus pagrobimas). Dabar jau lenkų vaizdas aiškus. Prancūzai 1920 metais išgelbėjo Lenkiją nuo raudonosios armijos invazijos, visą laiką politiškai ir ekonomiškai ją globojo, matydami joje sąjungininkę, o dabar lenkai prisiartino prie vokiečių ir pina slaptus planus. Barthou buvo pirmasis iš prancūzų užsienių politikos vadovų, kuris šias lenkų kombinacijas iššifravo ir nulenkė Prancūzijos politiką į naują vagą.

Bet štai traginga ir netikėta mirtis sutrukdė jam ir nutraukė didelių darbų grandinę. Tačiau Barthou pastangos niekais nenueis. Prancūzijos politika, kuri buvo jo įvaryta į naują vagą, šiuo keliu ir eis. Jau dabar aišku, kad Barthou vietoj atsistos žmogus, kuris eis jo pėdomis.

Lietuva nuoširdžiai užjaučia Prancūzijai ir Jugoslavijai

Valstybės Prezidento užuojautos

Valstybės Prezidentas A. Smetona dėl Prancūzijos užsienių reikalų ministerio Barthou nužudymo pasiuntė Prancūzijos Prezidentui Lebrunui tokio turinio užuojautos telegramą: „Su dideliu susijaudinimu sužinojęs apie Louis Barthou mirtį, prašau Jūsų Ekscelenciją teiktis priimti mano nuoširdžiausią užuojautą. Visa Lietuva nuoširdžiai prisideda prie prancūzų tautos gedulo, kuri nustojo vieno iš didžiausių valstybės vyrų“.

Valstybės Prezidentas Jugoslavijos karalienei pasiuntė tokio turinio užuojautos telegramą: „Su giliu ir nuoširdžiu susijaudinimu aš užjaučiu Tamstos sielvarštą, kurį padarė Jūsų Didybei baisus nusizengimas, ir prašau Jūsų Didybę priimti lietuvių tautos ir mano nuoširdžiausią užuojautą.“

Ministerio pirmininko užuojautos

Ministeris pirmininkas J. Tūbelis pasiuntė Prancūzijos ministeriui pirmininkui Doumergue tokio turinio užuojautos telegramą: „Giliai nuliūdęs dėl tragiškos Louis Barthou mirties, prašau Jūsų Ekscelenciją Lietuvos vyriausybės ir mano paties vardu priimti pareiškimą skausmingos ir nuoširdžios simpatijos, kurią mes jaučiame prancūzų tautai šiuo liūdnu momentu.“

J. Tūbelis taip pat pasiuntė užuojautos telegramą Jugoslavijos ministeriui: „Prašau Jūsų Ekscelenciją perduoti Jugoslavijos vyriausybei gilų susijaudinimą, kurį sukėlė Lietuvos vyriausybei ir lietuvių tautai Jo Didybės Jugoslavijos karaliaus Aleksandro I mirtis, kuris tapo biauraus atentato auka. Lietuvos Vyriausybė ir lietuvių tauta prisideda prie Jugoslavijos gedulo.“

Užsienių reikalų min. telegramos

Užsienių reikalų ministeris St. Lozoraitis pasiuntė Prancūzijos ministeriui pirmininkui Doumergue, kuris laikinai eina ir užsienių reikalų ministerio pareigas, tokio turinio užuojautos telegramą: „Skausmingai paliestas liūdno žinios apie p. Louis Barthou mirtį, kuris tapo niekšiško atentato auka, prašau Jūsų Ekscelenciją priimti mano giliausios ir nuoširdžiausios užuojautos pareiškimą ir tikėti, kad aš nuoširdžiausiai prisidedu prie gedulo, kuris ištiko Prancūziją. Visa Lietuva giliai apgailėstauja to didelio Prancūzijos Valstybės Vyro žuvimą ir su pagarba sveikina jo atminimą.“

St. Lozoraitis taip pat pasiuntė užuojautos telegramą Jugoslavijos užsienių reikalų ministeriui Jevtičui. Telegrama skamba šitaip: „Žinia apie jo Didybės Jugoslavijos karaliaus Aleksandro I žuvimą, kuris tapo niekšiško atentato auka, mane giliai sujaudino. Prašau Jūsų Ekscelenciją priimti mano nuoširdžiausią užuojautą dėl gedulo, kuris taip žiauriai palietė jo kraštą, ir taip pat priimti mano nuoširdžios ir gilios simpatijos pareiškimą šiuo skausmingu momentu.“

Kario akys

Kario akys, kaip erelio
Visada ugningos, žvalios.
Viską puikiai jos išžiūri,
Net kas kokią mintį turi!...

Kario akys, kaip rubinai,
Gailių ašarų nežino!...
Kaip kiekvieno tvirto vyro
Jos malonios, šviesios, tyros!...

Jonas Šiožinys

Uždavinio Nr. 6 sprendimas

1. Rezervinio dalinio išsidėstymas, jo rikiuočių formos ir judesio kryptis, nustatoma atsižvelgiant į jo galimo panaudojimo vietą. Rikiuočių formos keičiamos pagal vietovės išvaizdą ir rezervinio dalinio nuotolį nuo ugnies ešelonu. Reikia stengtis, kad rezervinis dalinys būtų kiek galima daugiau paslėptas ir apsaugotas nuo tiesioginės kautynių įtakos, bei nuostolių.

2. Rezervinio dalinio viršininkas turi stengtis kuo tiksliau sužinoti, kuriuo būdu ir kuria kryptimi galėtų būti dalinys panaudotas kautynėms. Rūpinasi išvalgyti kryptis, kuriomis gal reikės pasinaudoti judesiui; laiko ryšį su kaimynais ir ugnies ešelonu daliniais, be to, rūpinasi netarpine savo dalinio apsauga nuo galimų priešų netikėtumų. Gavęs įsakymą pradėti kautynes, rezervo viršininkas vyksta pas dalinio vadą, kurio dalinį turi pakeisti arba sustiprinti, kad ten vietoje smulkiai ištirtų padėtį.

3. Uždavinio sprendimas pagal pirmą padėtį. Kaip jau žinoma, 3 būrys 7 val. buvo prie vieškelio (100 m į š. nuo pirmosios raidės „S“ žodyje „Steponiškės“). Būriui iš šios vietos pradėjus judėti duota kryptimi, prieš s. kulkosvaidžiai iš Dakurnonių aukštumėlių į jį paleido smarkią flankuojančią ugnį. Be to, būriui žinoma, kad, ugnies ešelonu 1 ir 2 būriams pasiekus Sodų, Steponiškės liniją, jų tolesnis slinkimas dėl prieš ugnies iš Dakurnonių „17“ aukštumėlių rajono labai apsunkintas; jie stumiasi labai pamažu į priekį. Pagal uždavinį 3 būrys turi slinkti nuo ribos prie ribos į a. 130,8 rajoną. Minėtą rajoną būrys gali pasiekti žygiuodamas tiesiog per aukštumą prie vieškelio, pro Dakurnonių didįjį vienkiemį (200 m į r. nuo požymio „17“) arba žygiuodamas minėtos aukštumos rytiniu šlaitu pro vakarinį Vilkų ežero krantą.

Žygiuoti tiesiog pro Dakurnonių didįjį vienkiemį būtų šie nepatogumai:

1. Turėtų nuostolių nuo prieš s. kulk. ugnies, šaudančių iš Dakurnonių aukštumėlių rajono.

2. Norint greičiau būti prieš ugnyje, reikėtų aukštumą pagal vieškelį perbėgti kuo greičiau, taigi ugnies ešelonu būriams pamažu stumtis pirmyn, rezervinis būrys galėtų su jais susiliesti. Be to, nors ir būriui pasisektų pereiti slėnį (kurs 200 m į p. nuo Sodų), vistiek jis būtų prieš ugnies kliudomas, kol ugnies ešelonu būriai neužimtų Dakurnonių aukštumėlių.

Taigi, 3 būriui geriausiai bus pasirinkti antrą žygio kryptį, t. y. rytinį aukštumos šlaitą ir Vilkų ežero vakarinį krantą, nes šioje kryptyje būrys mažiausiai kentės nuo prieš ugnies. Įsakymo pavyzdys galėtų būti: „būriui trikampėje rikiuotėje, 1 k. skyriu priešakyje, persikelti rytiniu šios aukštumos šlaitu į atskiro medžio, esančio vakariniam Vilkų ežero krante, rajoną. Skyrininkams vykdyti.“

Uždavinio sprendimas pagal antrą padėtį. 1 ir 2 būriai pasiekė: raidę „S“ žodyje „Dakurnonys“ ir du vienkiemį abipus vieškelio (kurs 120 m į p. v. nuo p. Vilkų ežero kranto). Kaimyninė kuopa dėl stiprios flankuojančios ugnies iš a. 130,8 ir aukštumėlių į š. v. nuo dv. Putriškės negali slinkti toliau. 1 kuopos 1 ir 2 būriai puola toliau, bet ir jie turi nuostolių nuo prieš s. kulk., šaudančių iš minėtų aukštumėlių. Kaip tokiose aplinkybėse turėtų rezervinio būrio va-

das nuspręsti? Žinoma, turi paleisti ugnį į prieš taikinius, trukdančius pirmam ešelonui slinkti pirmyn. Ypač reikia šaudyti tie taikiniai, kurie flankuojančia ugnimi daugiausia trukdo abiejų kuopų vidurinių sparnų slinkimą. (S. kulk. Dv. Putriškės aukštumėlyje), be to, šie taikiniai arčiausiai ir geriausiai apšaudyti pro minėtų kuopų tarpą. Taip pat šiuos taikinius gali rezervinis būrys apšaudyti iš dabar pasiekto rajono, t. y. nuo šiaurinių krantų upelio, tekančio į Vilkų ežerą. Kaip taisykle, rezervinis būrys, be kuopos vado įsakymo, turi vengti įsivelti į lemiamas kautynes. Šis nuostatas visai teisingas, nes būrį, įsivėlusį į kautynes, jau būtų sunku paimti iš tos vietos ir reikiant kitur panaudoti. O iš šios vietos (nuo šiaurinio upelio kranto) dalyvaujant kautynėse, joks pavojus jam įsivelti į lemiamas kautynes negrėstų, mat, jis yra gilumoje, taigi kiekvienu momentu kuopos vadas gali jam įsakyti nutraukti kautynes ir panaudoti jį bet kuria kryptimi iš gilumos, bet kuriam kitam uždaviniui (kontratakai, dalinio pakeitimui arba sustiprinimui, ar sparno pailginimui).

Būrio vado įsak. galėtų būti: „Būriui užimti poziciją šiauriniame upelio krante. Išsidėstymo tvarka iš dešinės 1, 2, 3 kaut. skyriai. Paleisti ugnį į prieš kulkosvaidžius, esančius aukštumoje į š. v. nuo Dv. Putriškės. Mano vv. prie 2 k. skyriaus.“

Sprendimas pagal trečią padėtį. Šioje padėtyje 3 būrio vadas gali susidaryti tokį vaizdą: 1 kuopos 1 ir 2 būriai, pasiekę tikslą, jau ilgiau ten pasilieka, taigi spėjo pasirengti, kad sutiktų prieš kontrveiksmus. Jie, be abejo, jau spėjo sudaryti visai pakenčiamą ugnies planą gynimuisi. Žinoma, kaimyninės kuopos padėtis šiuo metu labai kritiška; jos daliniai tik ką pasiekė aukštumėles į p. nuo prie SOB, čia juos, nespėjus susitvarkyti, sutiko stipri prieš artilerijos ir kontratakujančių prieš dalinių iš Kapimų rajono ugnis. Ši kuopa netikėto ir stipraus prieš spaudimo nepajėgia išlaikyti ir pradeda trauktis dy. Putriškės linkui. Bet priešas kontratakuoja ne tik kaimyninę kuopą, jo kontratakujančio dalinio dalis veikia pagal vieškelį, taigi gresia ir 1 kuopos kairiajam sparnui, tuo tarpu nieko kito 3 būrio vadui nelieka, kaip tik vėl ugnimi suvaržyti priešą, puolantį pagal vieškelį, be to flankuoti prieš dalinius, kontratakujančius prie SOB kryptimi. Tuo būdu jis ir savos kuopos kairįjį sparną apsaugos ir padės kaimyninei kuopai sėkmingiau atremti prieš kontrataką.

Iš to seka, kad 3 būrio vadas savo būrį trikampe rikiuote atves prie atskiro namuko, kurs 150 m į š. v. nuo v. ežero kranto, prie SOB čia ji išdėstys pozicijoje ir duos ugnies uždavinius pridengti kairįjį kuopos sparną. Tačiau, kaip matom, jis veikia iš gilumos, kad neįsiveltų į lemiamas kautynes, t. y., kad kuopos vadas galėtų reikiant jį panaudoti kita kryptimi. Įsakymas būtų panašus, kaip uždavinio sprendime pagal antrą padėtį.

Į „Kario“ redakciją šio uždavinio sprendimą atsiuntė 14 puskarininkių.

Šiems puskarininkiams, geriausiai išsprendusiems uždavinį, „Kario“ redakcija dovanuoja po 1 knygą: 1) 9 p. p. v. p. Matulaičiui, 2) 9 p. p. v-lai Kovėrai, 3) 4 p. p. v. p. Antaniškiui, 4) 4 p. p. v-lai Sinkevičiui, 5) 1 p. p. v. p. Girniui, 6) 9 p. p. v. p. Matusaičiui, 7) 9 p. p. v. p. Oleskevičiui. Kiti puskarininkiai uždavinį išsprendė patenkinamai.

Uždavinys Nr. 7

Priešas vienos dienos žygio atstume į š. nuo a. 107,0.

Mūsų kuopa apsistojo nakvynei Vilų vienkiemuose, kurie tiesiog į p. nuo raidžių „i“ ir „l“. Saugosis atskiromis lauko sargybomis: 1 būrio 1 k. skyrius išsistatys aukštumėlėje su vienkiemiu (tiesiog į rytus nuo plento ir 250 m į š. nuo raidės „l“ žodyje „Vilų“; 2 būrio 2 k. skyrius išsistatys a. 107,0, iš kairės apskritoje aukštumėlėje su vienkiemiu, 200 m į v. nuo vieškelio ir 550 m į p. nuo raidės „g“ žodyje „Migonys“. Išstatyta lauko sargyba kaimyninio bataliono, apsistojusio Purvininkuose.

Kuopos vadas su lauko sargybomis palaikys ryšį optika.

2 k. skyriui duota sekimo ir šaudymo sektorius: plentas išimamai, vieškelis imamai.

Reikia atlikti:

1. 2 k. skyriaus skyrininko darbas:

a) Vietovės žvalgymas, jos vertinimas prieš ir savo galimumų atžvilgiu.

b) Skyrininko įsakymas lauko sargybai išsidėstyti.

c) Skyrininko pranešimas kuopos vadui apie k. skyriaus išsidėstymą lauko sargyboje ir apyskaitos lapelis.

Sprendimus atsiųsti į „Kario“ redakciją iki š. m. lapkričio mėn. 3 d.

Žemaitis prie komisijos stalo

(Vaizdelis iš naujokų šaukimo Žemaitijoje)

Žemaitija kitoniška. Čia nematyti, kaip Klaipėdos krašte, puošnių karietų, kinkytų trakėnų žirgais, birbiančių motociklų bei automobilių... Paprastus medinius ratus traukia žemaitukų pora. Ir dvasia Žemaitijoje kitoniška, daug skirtingesnė. Tą aš pastebėjau porą dienų pagyvenęs žemaitiškoj troboj, pamačiau, naujokų šaukimo dieną, komisijoj. Ypatingai nustebau pastebėjęs, kad kiekvienas jaunas žemaitis trokšte trokšta tarnauti kariuomenėj. Tačiau, pasitaiko ir tokių, kurie stengiasi išsisukti nuo karinės tarnybos. Kas verčia juos taip elgtis — nežinau. Gal būt, nesusipratusių tėvų gąsdinimai, o gal ir paties jaunojo žemaičio klaidingi įsitikinimai. Teko matyti tokių gyvenimišką vaidinimą.

Nakvojau netoli Žarėnų viename kaime pas turtingą ūkininką.

Rytmetį, dar begulėdamas, girdžiu pašnekesį:

— Greičiau, Motiejau, vilkis apsiaustą. Na, ir nerangus tu. Kas matė, kad 21 metų vyras būtų toks lepšis. Išmankštins tave kariuomenėj. . . .

Šokau iš lovos ir ėmiau rengtis, visą laiką stebėdamas sūnaus ir tėvo pašnekesį.

Sūnus Motiejus Burokas, 21 metų, tvirtas vyrukas, nerangiai vaikšto po kambarį, murmeldamas kažin kokius žodžius. Pagaliau atsisuka į tėvą ir taria:

— Kad tėvas be reikalo bariesi. Ko čia skubėti? Motina iš kaimynų dar negrižo, argi važiuosi tuščius namus palikęs.

— Gana. Pasakyta — baigta, — atrėžia tėvas.

— Gerai, gerai. . . Dėl manęs kaip nori, — nusileidžia sūnus.

Pagaliau visi apsirengiame. Tėvas paima botagą ir visi išžygiuojame. Pora tvirtų žemaitukų nerimsta kieme.

Susėdame į ratus ir pilna riščia apleidžiame kiemą. Pradedame kalbėtis.

— Nežinau kas su tuo mano sūnum pasidarė. Pirma dar gyvesnis buvo, bet prieš kariuomenę visiškai pasikeitė, vaikšto lyg apkvaišęs, — skundėsi tėvas.

— Nieko, dėduk, kariuomenėj pasitaisys. Pamatysi koks vyras grįš, — guodžiau tėvą.

— Hyyy. . . — nusijuokė Motiejus. — Perdedi ponas, nei taip bus, nei ką. . .

— Matai, kaip šneka, — pastebėjo Burokas. — Rodos, ir pradžios mokyklą baigęs ir laikraščius paskaito. Pirma dar kitoniškas buvo. . .

— Gal išimylėjęs, — paklausiau.

Motiejus, išgirdęs tą mano paklausimą, papliupo juoktis:

— Teisybė, ponas, atspėjai! Jei ne ta Ona, tai ir be kariuomenės būtų gera. Bet toji varna užsispyrė ir gana. Nepatinka, sako, vyrai kariuomenėj netarNAVę ir baigta. Hyyy! . .

Tasai jaunojo žemaičio juokas buvo toks keistas ir dirbtinas, kad nenoromis pagalvojau, ar nebus čia tik nuduotas kvailiojimas. O gal iš tikrųjų? . .

Tvirti žemaitukai lygiu keliu bėgo prunkšdami. Pavijome dar vieną vežimą su būsimaisiais kareiviais. Pamatę mus, pirma važiuojantieji, mosuodami rankomis, pradėjo sveikinti, šaukdami:

— Sveiki, draugai, būsimeji kareiviai!

Tasai jų jaunatviškas šauksmas priminė man tyliojo žemaičio draugiškumą ir nuoširdų džiaugsmą.

Pasivijome. Pirma važiuojantieji prikalbino mus sudainuoti dainelę. Kaip nustebau, išgirdęs visai neseniai „Karyje“ skaitytos dainelės žodžius.

Valsčiaus valdybos salė pilna juokaujancio jaunimo. Staiga nutyla, nurimsta... Už žalia gelumbe patiesto stalo susėda naujokų ėmimo komisija.

Dzinnn... — nuaidi garsus skambutis.

— Dėmesio, ponai, pradedam... Leiskit pirmą iš sąrašo, — prabyla komisijos pirmininkas.

— Naujokas Adomaitis, tamsta pulkininke, — pašoksta jaunas vyras.

— Oooo!... Jau ir kariškai kreiptis moki, — nustemba komisijos pirmininkas. — Gerai...

Gydytojas apžiūri drausmingąjį jaunuolį, ištiria nuo galvos ligi kojų.

— Kur nori tarnauti? — klausia.

— Pėstininkuose, tamsta pulkininke. Ir mano brolis buvo pėstininkas, — džiaugsmingai atsako.

— Puikus vyras, — pagiria pirmininkas. — Gali eiti. Narsus ir tvirtas pėstininkas būsi. Kitas!

— Aš!... Pliauska Antanas, — atsiliepia spiegiantis balsas.

— Na, Pliauska, niekas neskauda? — klausia.

— Truputį skauda šoną, ponas gydytojau, bet aš noriu kariuomenėj tarnauti, — prašosi.

Gydytojas pradeda iš pagrindų tyrinėti. Aiškiai matyti, kad naujokas serga, tačiau šypsodamasis stengiasi nuduoti sveiką, kad tik priimtų.

— Teks palaukti, broli, — prabyla gydytojas. — Pasitaisyk metus. Daugiau vaikščiok gryname ore, nerūkyk, nevartok svaigalų... Ateisi kitais metais į kariuomenę... Drožk!...

Nelaimingasis Pliauska dar bando kažin ką sakyti, pažvelgia į visą komisiją prašančiom akim, tačiau supratęs, kad nieko neišeis, nukiūtina nuleidęs galvą. Ar supranta aplink stovintieji, kas dedasi to kariuomenei netinkamo jaunuolio širdy...

Laikas slenka.

— Toliau kas?

— Rugys, tamsta pulkininke!

— Kur nori tarnauti?

— Aviacijoje! Lėktuvus myliu!...

— Cha, cha, cha!... — ūžia salė.

— Dznnn!...

Pauza. Atidžiai tiria sveikatą.

— Tinka... Aviacijoje tarnausi.

— Ačiū, ponas komendante, ponas gydytojau!

Pagalčiau ateina Buroko eilė. Atsidėjęs seku, kas bus.

— Ateik čia, Buroke, — kviečia gydytojas.

— Tai mat, ponas gydytojau, lyg ir nepatogu plikam.

Salėje juokas.

— Ne viskas tvarkoj pas tą jaunuolį, — pagalvoju.

— Drąsiau, drąsiau, Buroke — panelių nėra, — ragina gydytojas. — Parodyk liežuvį...

— Hyyy!... ponas gydytojau!... Jūs toks geras žmogus — negaliu rodyti... Geriau anam ponui parodysiu...

— Rodyk, jei liepia, — įsikiša tėvas.

Gydytojas su pirmininku kažin ką patylomis tariasi. Pagaliau pirmininkas kreipiasi į Motiejų:

— Sakyk, vyre, ar nori tarnauti kariuomenėj?

— Kas, ar aš? — nustemba Motiejus. — Tai mat, ponas komendante, nelabai tenoriu, bet toji mano Ona būtinai užsispyrė. Netekėsiu, sako, kol neatitarnausi, ir gana.

— Tai kur nori tarnauti? Gal raiteliu?

— Kaip čia pasakius, — mikčioja Motiejus. — Tai gal, ponas komendante, kur važiuotam...

Salėje ima taip juoktis, kad visos pastangos nuraminti jaudrintus jaunuolius nieko nepadedo. Pagaliau nurimsta.

Gydytojas prieina prie Motiejaus ir rimtai tarią:

— Tamsta silpnų nervų. Kariuomenei netinki... Drožk!...

Stebuklas. Jaunasis „artistas“ tik išplečia akis, pradžiunga ir nesusivaldęs surinka:

— Pavyko, tėve, suvaidinti!... Dvi savaites šiam dalykui rengiaus!...

Tyla... Pagaliau salė sujunda. Niekas nesijuokia. Pasigirsta duslūs grūmojimai, pyktis, prikašiojimai, siunčiami jaunojo nevykėlio vardu:

— Gėdykis, Motiejau!...

— Čiumpa tokius simulantus kariuomenėj!...

— Kitoks grįši!...

— A mat, koks mano sūnus!... Na, palauk!... — perpyko tėvas. — Ponas komendante, — kreipėsi. — Rašyk jį į drausmingiausią dalį... Teišvaro ožius!...

Komisija, valandėlę pasitarusi, Motiejų Buroką priima perspėdama, kad už tokius nevykusius juokus gali smarkiai nukentėti.

Kas vertė jaunąjį žemaitį griebtis tokios kvailios priemonės tikslu išvengti karo tarnybos ir kodėl jis taip darė — dar ir šiandien man neaišku.

Gaila buvo žiūrėti į tą nelaimingąjį jaunuolį. Į visų priekaištus jis beveik verkdamas teisinosi:

— Atleiskite, buvau suklydęs!... Pikti draugai!... Suklydęs!...

Tėvui su sūnumi išvažiuojant, paspaudžiau Motiejaus ranką, sakydamas:

— Nenusimink, drauge, kiekvieną klaidą galima atitaisyti. Kai nuvyksi į kariuomenę, tapk drausmingu kariu, tada mylės viršininkai, tėvai, draugai ir Ona.

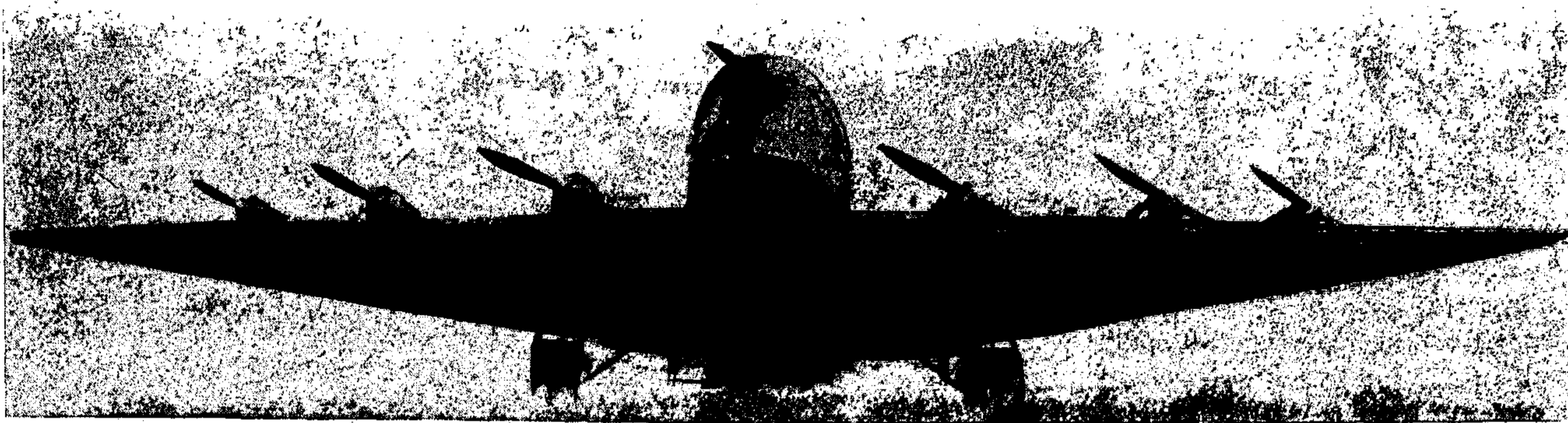
Jaunasis žemaitis nubraukė pražydušias ašaras, šyptelėjo ir atsakė:

— Ačiū, pone, pasistengsiu tapti tikru kariu...

Pliaukštelėjo botagas, suprunkštė žemaitukų pora ir namų darbo mediniai ratai su suklydusiu jaunu žemaičiu nuriedėjo kaimo link. Ilgai stebėjau tolstančius ratus. Kažin kur toli, toli ausį pasiekė šaunios dainos garsai.

VI. Burkauskas

SSSR milžinas „Maksim Gorkij“

Lėktuvo pasirodymas glaudžiai susietas su garsiojo rusų rašytojo Maksim Gorkio vardu. Jis pastatytas pažymint to rašytojo keturiasdešimt metų literatūrinio darbo sukaktį.

Šis lėktuvas, galima sakyti, didžiausias pasauly. Jojo sparnai išplėsti ligi 63 metrų. Žaliajam jų paviršium gali sustoti poilsio beveik visas batalionas karių. Koks mažutis ir nežymus atrodo žmogus, prisiliejęs prie to milžino ratų — 2 metrų aukščio. Dvigubi pneumatiniai ratlankiai — storio sulig pakrantės stulpeliu — pripompuoti oro ligi 19 atmosferų. 35 metrų fiuzeliažas labiau panašus į fligelį, negu į lekiamojo aparato liemenį.

Žiūrint į tą milžiną, ramiai besiilsinti žemėj, sunku patikėti, kad galėtų pakilti. Jis sveria 42 tonas, arba 42.000 kg. Tačiau, be savęs, jis lengvai pakelia 23 žmones tarnybos ir 43 keleivius. Tatoi padaryti jį įgalina 8 varikliai, kurių galingumas — 7000 arklio jėgų. Lėktuvo greitis — 220 km per valandą.

Žvelkim į jo vidų. Žmogus, vaikščiodamas koridoriuj, pamiršti beesas oro mašinoj. Puošniai įrengti kabinetai, laboratorijos, stotys labiau primena žemės pastatą. Ir tikrai, pasiutiškas variklių kaukimas nė kiek nekliudo kalbėtis telefonu - automatu, kuris jungia visas šio pastato dalis, ir pavargus ramiai ilsėtis švaram jaukiam miegamajam.

Iš centrinės elektros stoties į visus lėktuvo kampus tvinksi galinga srovė. Ji gaivina daugybę šviesos taškų. Tos energijos pakaktų didžiulio kaimo apšvietimui (arti 200 namų). Laidų, kurie jungia visas mašinos dalis, irgi užtektų tokiam kaimui (jų yra 12.000 km). „Maksim Gorkij“ ne tik viduj gerai apšviestas, bet jis visada gali nušviesti kelią sau ir kitiems, turėdamas tokį prožektorių, kurio šviesa 2.800.000 žvakių.

Viduje gerai įrengta moderninė spaustuvė. Prie rotacinės spaustuvės mašinos tereikia dviejų žmonių. Per 1—1½ valandos lengvai galima išspausdinti 8000 laikraščio lapų (400 × 300 mm dydžio), kur būtų naujausios iliustracijos ir ką tik gautos per radio žinios bei naujienos.

Galingoji „Maksim Gorkij“ radio stotis, priimdama iš etero naujienas, lengvai gali pranešti jas žemei savo didžiuliais garsiakalbiais. Per šešis kilometrus aplinkui, bet kuria kryptimi, lengvai girdima, kas siunčiama iš lėktuvo, o muzikos garsai per radio gali nulėkti dar toliau.

Lėktuvo kino laboratorijoj galima daryti visokios sudėtingiausios nuotraukos ir po kelių valandų demonstruoti tūkstantinėj auditorijoj naujojo garsinio filmo pavidale.

Bufetas, prausykla, biblioteka įrengta su tokiau pat stropumu, kaip ir svarbiosios mašinos dalys.

„Maksim Gorkij“ radio pagalba gerai surištas su žeme. Jame puikiai sutvarkyta meteorologinė tarnyba. Jis aprūpintas naujausiais įrengimais ir prietaisais, kurie parodo tiek visokias oro atmainas, tiek mašinos padėtį viršum žemės ir visada orientuoja kapitoną.

Manau, kad iš to aprašymo aiškėja pats lėktuvo tikslas bei paskirtis. Taigi jis skirtas agitacijai ir propagandai, arba kaip jų spaudoj sakoma:

„Maksim Gorkij“ kalbės visais žemėje esamais būdais. Jis žinos ir perduos kitiems visa, kas daroma žemėj. Jis parodys mūsų šalies žmonėms aukštosios kultūros, mokslo ir meno pavyzdžius, pats būdamas jų atstovas. Jis padės mums geriau išmokti techniką ir plačiau suprasti techninę mūsų krašto pajėgumą, kuris jame ikūnytas.“

Šis lėktuvas yra dvidešimtoji (ANT — 20) Andriejaus Nikolajevičio Tupolev'o konstrukcija. Valdyti jis pavestas pagarsėjusiam lakūnui M. M. Gromov'ui.

Grįžę iš kariuomenės rašytojai savo senąsias tarnybos vietas

Susisiekimo ministerijoje ligi šiol pašauktųjų karinės prievolės tarnautojų vieton buvo priimami kiti asmenys, laisvi nuo karinės prievolės. Dėl to grįžę iš kariuomenės senieji tarnautojai turėjo ilgai laukti, kol jiems buvo suteikiama kokia tarnyba. Dėl vietų stokos kartais jie visai nebegaudavo. Tuo susirūpino susisiekimo ministeris inž. Stanišauskas. Jis išleido aplinkraštį, kuriuo įpareigoja susisiekimo ministerijos valdybas, kad pašauktus privalomos karinės prievolės atlikti tarnautojus laikytų pirmaisiais kandidatais į jų senąsias vietas. Jei nėra būtino reikalo, kol pašauktieji iš kariuomenės grįš, naujų tarnautojų į jų vietas nepriiminės. Jei yra būtinas reikalas, tai ton vieton teks atkomandiruoti tarnautojus iš kitų skyrių. Tačiau priimant naujus tarnautojus į pašauktųjų vietas, reikia juos išpėti, kad, grįžus iš kariuomenės seniesiems tarnautojams, jie bus iš tarnybos atleisti. Aplamai, skiriant naujus tarnautojus, pirmenybė bus teikiama tarnavusiems mūsų kariuomenėje. Asmenų, kurie privalomą karo tarnybą dar turės atlikti, etatinėn tarnybon ateityje bus vengiama priiminėti.

Dviguba tylioji šventė

Valstybės Prezidento A. Smetonos kalba Kūno Kultūros Rūmų iškilmėse
š. m. spalio 10 d.

Šiandien turime dvigubą, nors ir tylią, šventę: Kūno Kultūros Rūmų kurtuvės, jų iššventinimas, ir aukštųjų kūno kultūros kursų atidarymas. Tai naujas ženklus lietuvių atgijimo etapas. Į jį buvo eita keliolika metų, kol buvo prieitas. Praūžus didžiojo karo viesulams, atsipeikėjus visiems kraštams iš po griuvėsių, jo pridarytų, pastebime nepaprastą pasireiškimą pasaulyje: neįveikiamą žmonių norą judėti ir bendrauti su kitomis tautomis per sportą, per visoki žaismą. Suprantama tokio sąjūdžio priežastis. Karo metais teko būti suvaržytiems, teko ilgai tūnoti apkasuose, sukaustytiems glūdėti, taigi visi buvo ištroškę laisvės erdvėje ir bendrauti.

Ūmaus atsipeikėjimo bangos pasiekė ir Lietuvą. Sujudo ir mūsų tautos žmonės, ypatingai jaunimas suskato sportuoti, žaisti. Žaismu prieitas ir kūno kultūros reikalas, visokeriopo sporto sąjūdyje gimė kūno lavinimo mintis, netrukus paplitusi po visą kraštą, tapusi prieinama ne tik miestui, bet ir kaimui. Žmogus, išjudintas iš sustingusio stovio, ieško kitų draugijos, kur galėtų atsikvėpti nuo kasdienio darbo. Tokiu būdu žaismo srovė išryško draugijomis, atsiranda futbolistų, tenisistų ir kitokių jo šakų.

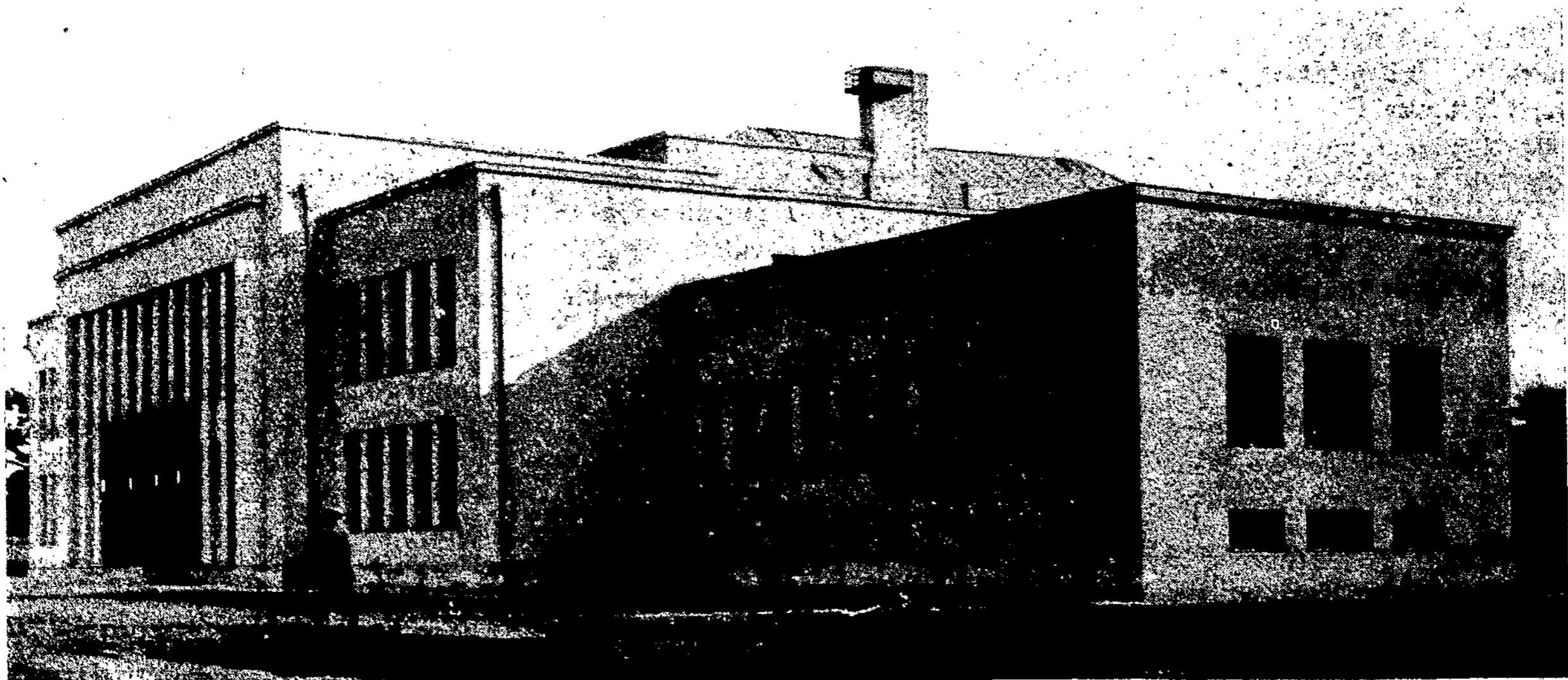
Sportas virsta plačiu organizacijos dalyku. Savo visuomeninį pobūdį jis pabrėžia vienoda uniforma, vienodais drabužiais, dėstis jo rūšis. Prasideda draugiškas bendravimas kūno kultūros reikalais, darosi būtina išmaninga vadovybė, pasirodo visokių žurnalų sportui ir kūno kultūrai. Tokiu būdu sportas surim-

tėjo, iš žaismo ėmė virsti mokymo ir auklėjimo daiktu dargi mokykloje. Vyriausybė, ypačiai švietimo ministerija, susidomėjo taja nauja kultūros šaka ir tiesė savo ranką jaunimo organizacijoms. Tarp jų ir vyriausybės susidarė nuolatinis kontaktas. Susirūpinusi kūno kultūra, vyriausybė stengiasi parengti jai vadovų, mokytojų ir dėl to siunčia izdo lėšomis jaunų žmonių pasimokyti užsienin.

Štai dabar, būdami pasirengę, susilaukėme to laiko, kada galime turėti savo mokyklą, ir tai aukštąją, kūno kultūros mokytojams, iš palaido dalyko galime daryti sistemingą mokymą. Ko laukiame iš Aukštųjų Kūno Kultūros Kursų? Laukiame, kad jie išleistų mūsų aukštesnėms ir vidurinėms mokykloms mokytojų, kurių uždavinys bus lavinti auklėtinių kūną sveiką ir gražų. Juk turi būti mūsų jaunimo ne tik protas lavinamas, bet jis turi būti ugdomas taip, kad būtų stipresnis ir vinklesnis, kad būtų atsparus visokioms gamtos žaloms ir žmonių negerovėms. Priaugčioji karta turi juk būti judresnė už vyresniąją kartą, augusią nelaisvoje Lietuvoje.

Mūsų kaimas, ypačiai senieji žmonės, nelabai dar teišmano, kam reikalinga tokia kūno mankšta, kurios va siekia kūno kultūros kursai. Bet jis, kiek gauname patirti, pasitiki savo šviesuomene ir dėl to neabejoja, kad tautos vadovybė čia bus padariusi apgalvotą žygį ir ne be naudos mūsų kraštui.

Ir mes patys, apsiėmę globoti naują kultūros šaką, rūpinti tautos kūno kultūrą, žiūrime ateitin didžia

Naujieji Kūno Kultūros Rūmai

Foto „Akimirka“

viltimi ir tikime, kad šita aukštoji mokykla duos mokytojų ne tik mokykloms, bet ir jaunimo organizacijoms, kad jie, tie mokytojai, mieste ir kaime mins naujus gerus takus mūsų tautai. Tautos vaikų sveikata ir grožis mūsų akivaizdoje įvyti. Kūno kultūra ir dvasios kultūra turi būti armonijoje, darnioje santarvėje. Šitas dėsnis jau gilioje senovėje buvo žinomas ir jo buvo laikomasi. Būdami sveiko kūno, geriau mokame tarnauti sveikai dvasiai, susidarome geresnį būdą. Abeja turi eiti lygiomis. Dvasios kultūrą skiriame nuo kūno kultūros, kad tuo keliu galėtume lengviau prieiti auklėjimą. Abeja siekia vieno tikslo — gero žmogaus būdo.

Baigdamas šias savo mintis, sveikinu Šv. Min. vadovybę, Aukštųjų Kursų vedėją, mokytojus ir kursų klausytojus, linkiu jiems geriausios kloties naujame darbe, būdamas giliai įsitikinęs, kad naujas baras laimingai bus dorojamas mūsų Tėvynės naudai.

Atidaryti Kūno Kultūros Rūmai

Vytauto kalno ažuolyne spalio 10 d. iškilmingai buvo atidaryti naujieji Kūno Kultūros Rūmai. Tos atidarymo iškilmės buvo surištos su naujosios Lietuvoje aukštos mokyklos atidarymu, būtent, tuose pat rūmuose atidaryti Aukštieji Kūno Kultūros Kursai.

Kūno Kultūros Rūmų uždavinys, kaip pabrėžė tų rūmų direktorius, p. Augustauskas, yra telkti savo būrin visą Lietuvą besireiškiantį fiziškąjį auklėjimąsi, duoti tam sąjūdžiui teigiamą turinį ir parūpinti plėtimuisi galimybę, kad kūno kultūros dalykas per visuomeninius narvelius, atskiras organizacijas bei mokyklas kuo daugiausia duotų naudą visam Lietuvos kraštui.

Patys rūmai, jų statyba specialiai pritaikyti kūno kultūros akademiniam darbui, mankštos mokyklai. Čia didelės žaidimo, mankštos ir sporto salės, maudymosi kambariai, antropometrijos, fiziologijos ir pritaikomojo rentgeno kabinetai, kelios auditorijos, seminarų darbas, knygynui kambariai.

Į rūmų atidarymą atvyko Respublikos Prezidentas, min. pirmininkas, kr. aps. ministeris, šv. ministeris, univ. rekt. prof. Roemeris ir daug kitų svečių ir atstovų. Rūmus pašventino vyr. kariuomenės kapel. kun. Mironas.

Gražus didvyrių Dariaus ir Girėno atminimas

Tragiškoji pernai vasarą Atlanto nugalėtojų a. a. kpt. S. Dariaus ir lakūno S. Girėno mirtis giliai sujudino visus lietuvius. Jų pasiryžimas, jų didvyriškas žygis skatina ir skatins jaunimą dirbti ir aukotis, nežiūrint nė savo gyvybės, tėvynės garbei ir gerovei.

Lietuvos aero klubas jau ne vieną kartą turėjo progos įsitikinti, kad kiekvienas primenęs Darius ir Girėną įvykis, kiekvienas susijęs su jų atminimu kūrinys visada mūsų visuomenės sekamas didžiausiu susidomėjimu.

Dabar Lietuvos aero klubas, be jokio noro pasipelninti, o net su nuostoliu išleido bronzos metalo, dailininko Pundziaus pagamintus, biustus, kurie jau yra atliedinti.

Visų norinčių įsigyti Dariaus ir Girėno biustus, Lietuvos aero klubas patenkinti negalės, nes, kaip teko patirti, biusto išleista labai ribotas skaičius. Lietuvos

Dariaus ir Girėno statulėlė

aero klubas yra nusistatęs, šiuos Dariaus ir Girėno biustus net leisti platinti išsimokėtinai. Vieno biusto kaina 35 litai. Jei tarnautojo įstaigos viršininkas sutinka, Lietuvos aero klubas linkęs leisti išsimokėti net per septynius mėnesius.

Lietuvos aero klubas mano ir tikisi, kad kuo daugiausia atsiras tokių Lietuvos piliečių, kurie kaip nors pasistengs įsigyti šių amžinos atminties lietuvių atminimą — jų biustą.

Be to, išleistasis biustas yra gražus meno kūrinys. Tai gražus kambarių papuošalas.

Linkėtina, kad Dariaus ir Girėno biustai sėkmingai platintųsi Lietuvoje ir tarp viso pasaulio lietuvių.

Jo Leo

LENGVATOS STUDENTAMS

Lenkijos vidaus reikalų ministerija sumažino amžių, iki kurio buvo atidedamas einančių mokslus universitetuose ir kitose aukštosiose mokyklose jaunuolių šaukimas į kariuomenę. Dabar šaukimas į kariuomenę atidedamas tik iki 25 metų amžiaus. Jei studentas nesugeba, pasiekus šio amžiaus, baigti universitetą, tai jis turi stoti į kariuomenę ir atlikti karo prievolę.

STUD. ATS. KAR. KORP. „RAMOVĖ“ V. D. UNIVERSITETE

Spalio 11 d. buvo naujos valdybos sukviestas pirmas korp. „Ramovės“ narių susirinkimas. Susirinkime naujoji valdyba skaitė savo deklaraciją (darbu planą), pagal kurią žada tęsti senosios valdybos darbus ir dar sustiprinti karinio parengimo ir žinių gilinimo darba. Paskaitų mano surengti ne tik atsargos karininkams, bet ir šiaip studentams (tiek vyrams, tiek moterims), ypač iš aviacijos ir priešdujinės apsaugos sričių.

Spalio 21 d. bus korporacijos metinė šventė. Ryta igulos bažnyčioj bus pamaldos. Po pietų korporacija su vėliava ir orkestru ant arklių raiti jos J. E. korporacijos Šefo Respublikos Prezidento pakviesti į iškilmingą sueigą, kuri bus tą patį dieną 17 val. Karininkų Ramovėj.

Lapkričio 3 d. Karininkų Ramovėj bus korp. „Ramovės“ tradicinis koncertas — balius, kuriame gausiai laukiama tiek aktyvios tarnybos, tiek atsargos karininkų.

Dovinietis

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

MIRĖ

Spalių mėn. 8 d. Alytuje mirė 2 ulonų D. L. K. Birutės pulko muzikantų komandos auklėtinis Kazys Šatkus, kilęs iš Telšių. Velionis palaidotas Alytaus katalikų parapijos kapinėse.

IŠVYKO IŠ PULKO GYDYTOJAS

Spalių 14 d. atsisveikino su 4 artilerijos pulku (buvęs nuo 1929 metų) pulko sanitarijos karininkas gydytojas mjr. Nasvytis, perdavęs savo pareigas gydytojui ltn. Patašui, ir išvyko į naują tarnybą.

Mjr. gyd. Nasvytis, kaip gydytojas, stengdavos kiekvienam kariui arba kario šeimai padėti kiekviename reikale, nesigailėdamas nei savo sveikatos, nei trūso, ir, apamai, mokėjo įeiti į kiekvieno būseną. Mjr. gyd. Nasvytis, kaip viršininkas, savo valdiniams buvo teisingas ir tėviškas.

Todėl visi pulko kariai ir tarnautojai, atsisveikindami su juo, linki jam sveikatos, ištvėmės ir ilgiausių metų naujų tarnybos vietų.

San. virš. J. Paražinskis

VISUOMENĖ SUSIGYVENO SU KARIAIS

Marijampolė kiekvieną sekmadienį apie 10 val. gali pastebėti renkantis būrius žmonių prie įgulos bažnyčios ir apstojant gatves iš abiejų pusių. Netrukus pasirodo iš bažnyčios 9 p. p. kariai. Judėjimas sustoja. Visi žiūri, kaip kareiviai rikiuojasi, lygiuoja, o kai orkestras užtraukia maršą, visų veiduos galima pastebėti šypsena. Žygiuojančius dar toli palydi akimis. Žiūri gražaus ėjimo ir klausosi skambių dainų. Taip būna kiekvieną sekmadienį.

Tenka pabrėžti, kad anksčiau labai mažai kas tuo domėjosi. Bet kareiviai savo dainom, kurias eidami mieste gražiai sudainuoja, ir gražiu vaikščiojimu suspėjo visuomenę patraukti.

Būsimas kareivėlis

KESTUTININKŲ ŠAUDYMAI

Spalių 11 d. kešutininkų III batalionas Kalnicos šaudykloje atliko tris mokomuosius šaudymo pratimus. Šaudė, be karininkų, visi bataliono kariai.

Dėl 12 km žygio į šaudyklą ir lietingo oro batalionas negalėjo pasirodyti taip, kaip savo šaudykloje. Bet turint galvoj sakytus šaudymui sunkumus, sušaudė neblogai: pirmajame pratime įvykdžiusių sąlygas 32%, antrajame 47% ir trečiajame 40,6%.

KARIAI DAINUOS RADIOFONE

Ryšių bataliono mokomoji kuopa išmoko daug gražių dainų ir kiekviena proga turi iš ko pasirinkti dainuoti. Daugumą dainų dainuoja dviem ir net keturiais balsais. Dainuoti moko dainų mokytojas, atsargos vyr. pusk. Liuberskis.

Ryšių mokomoji kuopa dabar skubiai rengiasi ir mano pasirodyti valstybės radiofone.

Mk. Valaitis

ISISTEIGĖ PUSKARININKŲ KURSAI

Duoti liktiniams puskarininkiams daugiau žinių iš bendrųjų mokslų, įsisteigė 9 p. L. K. Vytenio pulke bendro lavinimosi trijų klasių kursai. Kursų viršininkas — švietimo vadovas, pulko kapelionas, kun. Petrauskas. Viršininkas nustato mokymo programą, tikrina pedagogų tarybos protokolus, seka mokymo eigą ir apie viską referuoja pulko vadui. Pamokos esti popietinių užsiėmimų metu per paskutinę valandą, šeštadieniais — prieš pietus paskutinę valandą. Šiuos kursus turi lankyti visi tie liktiniai puskarininkiai, kurie nelanko dr. Basanavičiaus liaudies universiteto prie Rygiškių Jono valdžios gimnazijos ir tie, kurie nebaigę 4 gimnazijos klasių.

Spalių 12 d. pradedami mokslo metai, kurie truks iki 1935 m. balandžio 30 d.

Jon. D-kius

STATI IŠKLAUSĖM KALBA

Ryšių bataliono radio kuopos tikrosios tarnybos ir atsargos kariai, suvažiavę karo mokslo žinias papildyti, minėjo didįjį Vilniaus gedulą. Susirinkusiems kariams apie Vilnių ir pavergtus mūsų brolius laikė vienas iš karininkų.

Svarbiausią paskaitos dalį mes išklausėm stovėdami, tuo reikšdami savo protestą prieš tokį lenkų barbarišką elgesį ir kaupdamies vieningam vadavimo darbui.

Mk. Valaitis

PAVYZDINGA BUTEGEIDININKŲ KRAUTUVĖ IR SANDĖLIS

Butegeidininkų pavyzdingas susitvarkymas Tauragėje ne vienam praeiviui ir atsilankančiam suteikia didelį pasigėrėjimą. Pavyzdž.: Pulko krautuvės vedėjo jaun. ltn. Krygerio pastangomis daug kas pasiekta ir padaryta.

Krautuvės būstinė didelė, erdvi, švariai laikoma. Krautuvės pasieniais ir viduryje pristatyta daug gerų ir švarių staliukų, kur kiekvienas gali laisvai atsisėsti, užkandžiauti, pailsėti ir t. t. Čia yra ir geras pianinas, kuriuo mokantieji gražiai paskambina. Pati krautuvė padalyta į daug skyrių, k. t.: maisto dalykai, išgėrimo, manufaktūros, rašymo, ginklų, smulkių prekių ir t. t.

Maisto skyriuje dar laikoma šviežaus pieno, obuolių ir t. t. Visi valgomieji produktai laikomi švariuose spintelėse su stiklinėmis durimis. Visos prekių spintos didelės, gražios ir nudažytos. Pardavėjai laikomi mandagūs ir išmokyti vyrukai. Krautuvėje viskas daug pigiau ir kas, svarbiausia, nereikia vaikščioti į miestą, landžioti po įvairias krautuves, brangiau sumokėti ir gauti blogesnę prekę.

Antras butegeidininkų pavyzdingas susitvarkymas, tai moderniškas, patogus ir gerai įrengtas maisto sandėlis. Sandėlis pastatytas iš gelžbetoninės medžiagos ir iš lauko pusės apdengtas gana storu žemės sluoksniu. Viduje įrengta daug skyrių k. t.: mėšai, sviestui, miltams, duonai ir kitiems produktams laikyti. O taip pat gerais ir brangiais dažais išdažyta. Tokiam sandėlyje, nors ir ilgiausią laiką būdami, maisto produktai nesugenda, nes visuomet, nors ir karščiausią vasaros dieną, yra keli laipsniai šalčio.

San. pusk. M. Grinius

DAUG KNYGŲ SKAITO

Ryšių bataliono skaitykloj kiekvienu atliekamu nuo darbo metu susirenka daug karių pasiskaityti laikraščių, žurnalų. Taip pat jaučiama, kad didėja knygų skaitytojų skaičius. Ypatingai pabrėžtina, kad skaitomos ne tik dailiosios literatūros, bet ir šiaip įvairios mokslinio turinio knygos.

Vakarais skaitykloj net atsisėsti nėra kur ir tų pačių laikraščių neužtenka.

Mk. Valaitis

KARIAI PAKĖLĖ POLIGONO APYLINKĖS GYVENTOJŲ TAUTINIŲ IR KULTŪRINIŲ SUSIPRATIMĄ

Seniai jau gražioje Gaižiūnų poligono apylinkėje nutilo karių dainos ir muzika. Su pasigėrėjimu tenka pripažinti, kad mūsų karių stovyklavimas Gaižiūnų poligone turėjo didelės įtakos apylinkės gyventojų susipratimui kilti. Tą reiškinį pastebės kiekvienas karys, kuriam čia teko stovyklauti poligonui kuriantis.

Šios apylinkės gyventojai buvo didelėje lenkų dvasios įtakoje, vartojo daugiausia lenkų kalbą ir jų tautybę savinosi. Dar poligonui kuriantis, šiame Lietuvos kampelyje nebuvo tikro tautinio ir kultūrinio susipratimo. Bet taip neilgai tęsėsi.

Kariai, stovyklavę čia keturias vasaras, mokėjo savo įvairiomis kultūrinėmis pramogomis (radio transliacijomis, teatro vaidinimais, gegužinėmis, sporto rungtynėmis ir t.t.) ir savo elgesiu ne tik su vietiniais žmonėmis susigyventi, įgyti jų simpatijas, bet ir pakeičti jų kultūrinį susipratimą ir atlikti didelį atitautinimo darbą. Tai aiškiai matyti: dabar kiekvienoje poligono apylinkės trobelėje skamba lietuviška kalba, senas ir jaunas su džiaugsmu pasitinka atvykusius stovyklauti karius ir su gailėsčiu palydi išvykstant, o jaunimas pasididžiudamas laiko save lietuviais.

2.

ŽEMAIČIAI MĖGSTA KARO TARNYBA

T. Naumiestis. Šiomis dienomis priėmė iš mūsų apylinkės į kariuomenę vyrus. Pora pavyzdėlių apibrėš mūsų vyrus. Štai drožia gatve šeši naujokai, išsirikiavę ir dainuodami, net apylinkė skamba, vadinasi „priimti“.

Arba vienam būrely draugai spaudo naujokui ranką ir prašo magaryčių, mat, girdi, tamsta priimtas. Pas mus į nepriimtą į kariuomenę žiūrima kreivai.

Domas Dainutis

GRAŽIAI PAGERBĖ ATSARGINIUS

Spalių 6 d. į kariuomenę, karo mokslui pakartoti, buvo išsiųsti Trakų apskrities atsarginiai, gimusieji 1906 m.

Spalių 5 d. po pietų visi atsarginiai buvo sukviesti į miesto sodelį, kur apskr. komendantas plk. lt. Žutautas jiems pasakė turiningą kalbą, pradėdamas garsia senovės romėnų patarle: „Nori taikos — renkis karui“. Čia atsargos kariams vaizdžiai išaiškino šios patarlės prasmę ir atsarginių šaukimo karo mokslui pakartoti svarbumą.

Vėliau kalbėjo Trakų šaulių rinktinės vadas kpt. Čiunis. Jis savo kalboje iškėlė atsargos karių didį nuopelną už bendravimą su šauliais ir už dalyvavimą šaulių eilėse. Kvietė visus dėtis prie šaulių ir bendrai varyti kultūrinį ir tėvynei naudingą darbą.

Vakare komendantūros rūpesčiu atsargos kariai turėjo progos nemokamai pamatyti filmą: „Siaubo ugnį“ — anglų karą su vokiečiais ore ir vandenyse. Visi šiuo filmu buvo patenkinti.

Kine pertraukų metu grojo ir į nakvynės vietą atsarginius parvedė Kaišiadorių šaulių orkestras.

Ryte 6 val. atvyko traukinys. Čia vėl atvyko šaulių būrio orkestras ir atsarginius palydėjo maršu. Tuo pat metu atsarginiai atsidėkodami sušuko valio ir užtraukė „Į Vilnių, į Vilnių“.

Marina

P. L. P. KARO MOKYKLA

Rugpiūčio 23 d. pradėjome kariūnai kandidatai naują gyvenimą, pradėjome žengti pirmuosius kariūniškus žingsnius, kurie buvo nedrąsūs ir nevykę.

Pragyvenome mokykloje mėnesį. Kariūniškas gyvenimas pasidarė artimas ir mielas. Pirmųjų dienų išpūdžiai ir pergyvenimai dabar atrodė tokie juokingi ir neįtikėtini.

O dabar, kai jau baigiame antrą mėnesį, tai jau savi visi statutai, mumis, kariūnais kandidatais, gali daug kas pasididžiuoti. Artinamės prie tikrojo kariūno vardo. Vakaraus, kai rajone užtraukiame dainą, ji kai griaustinis nuskardena mūsų mokyklą supančiais skardžiais.

Kad vakaraus nebūtų nuobodu kuopoje ir kad rytą lengva būtų keltis, įsigijome radio. 500 litų neveltui išplaukė iš mūsų mažų pajamų: visi nepaprastai patenkinti sveikumo gyvenimo įgyvendinimu.

Sporto vedėjas lt. Jaruševičius su kariūnu aspirantu kandidatu šačkumi ėmė organizuoti įvairias sporto sekcijas ir skelbia, kad „vieno kaulo“ sutvėrimams bus riesta. Per žiemą manoma pasirengti būsimai kariuomenės sporto šventei ir „nunešti“ visus prizus. Mes, kariūnai kandidatai, tam sportiniam sąjūdžiui priklausom kūnu ir siela.

Kariūnai kandidatai, kurie pasiryžę kopti į Parnaso aukštybes, irgi nėra apleisti: lt. Morkūnas tuos švelnios sielos padarus apsiėmęs tėviškai globoti, jais rūpintis. Per rengiamus vakarus galės savo meną parodyti ir plunksnagriauniai, skaitydami savo poetas.

Kar. kand. B. Šidlauskas

LIKTINIAMS PUSKARININKIAMS LAIKO PASKAITAS

Prasidėjus ilgiems rudens vakarams, pulko vadovybė pasirūpino liktiniams surengti įvairių temų paskaitų. Spalių m. 14 d. pirmą įžangos paskaitą laikė Ukmergės pradžios mokyklų inspektorius p. Cibulskis tema: dr. Kudirkos gyvenimas ir jo nuopelnai Lietuvai.

Ramovės valdybos pirmininkas kpt. Karevičius labai rūpinasi liktinių buitimi ir jų švietimu, nori duoti liktiniams didesnę krašto pažinimo akiratį ekskursijomis. Pirmą tokia ekskursija buvo surengta į Klaipėdą, dabar rengiama dar didesnė į Kauną.

V. J. J.

PALAPINIŲ STATYMO KURSAI

Lig šiol eskadrilėse nebūdavo lėktuvinių palapinėms statyti specialistų. Jei reikėdavo kur nors pastatyti lėktuvams

palapines, komandiriuodavo žmogų-specialistą vadovauti minėtam darbui. Dabar yra surengti palapinių statymo kursai, į kuriuos iš eskadrilių yra paširta po pora mechanikų išmokyti savarankiškai statyti visų rūšių lėktuvines palapines bei jų pastatymui vadovauti. Palapinių statymui vadovauja kpt. Augustinas.

U

Praeivis

LFLS — TAURAS 2:0

Spalių 12 d. draugiškas futbolo rungtynes žaidė LFLS su A kl. meisteriu Tauru. Jas pelnytai laimėjo LFLS, tačiau ir „Tauras“ turėjo progų rezultatą pakeisti. „Taurui“ šios rungtynės buvo pasirengiamo pobūdžio prieš pareinamas rungtynes.

LFLS — P. L. P. KARO MOKYKLA 6:2

Spalių 14 d. kariuomenės stadione draugiškas futbolo rungtynes žaidė LFLS su P. L. P. Karo Mokykla, kurios baigėsi 6:2 pirmosios naudai. Kariūnų komandoje yra neblogų žaidėjų, tačiau jie retai kartu žaisdami nėra gerai susižaidę ir todėl negali tinkamai išnaudoti savo pajėgumo.

MSK — Š. Š. KOVAS 2:1 (2:1)

Spalių 13 d. paskutines pirmenybių rungtynes žaidė MSK ir Š. Š. Kovas. Kaip minėjome, užteko Š. Š. Kovui šitas rungtynes laimėti ir jis taptų 1934 m. futbolo meisteriu, tačiau... jis pralaimėjo ir teks žaisti pereinamas rungtynes su „Tauru“.

Nors oras buvo labai blogas, tačiau futbolo mėgėjai neiškentė nepažiūrėję šių svarbių rungtynių ir nepabūgę lietaus gausiai atsilankė į MSK tolimą stadioną. Kviečių tarpe nebuvo kelių nuolatinių žaidėjų, kas žymiai silpnino komandos sudėtį. MSK, išskyrus Lapėną, išėjo pilnos sudėties. „Kas laimės“? Tai buvo didysis žiūrovų klausimas, kuris nebuvo aiškus iki paskutinės žaidimo minutės. Žaidimo pradžia nervuota ir neįdomi. Abi komandos visomis išgalėmis siekia brangaus golo, tačiau jis pasirodo tik 14 m. Jį įmuša Lingis. Vos MSK šalininkai, paploję, rankas sukiojo į kišenes, tuoj Dimitrejavas „sodina“ antrą golą — 2:0! Meisteriui sakoma „iki pasimatymo“. Sudieu sakyti per anksti, nes dar daug laiko iki rungtynių galo ir yra vilties išlyginti ir net laimėti, de... MSK žymesnėj persvaroj. Tik gerai puslaikiui įpusėjus, pralenda Paulauskas ir įmuša gražų garbės (tik!) golą.

Antram puslaiky vaizdas nesikeičia. MSK pretenduoja didesnių rezultatų pasiekti. Kovas gi tik retkarčiais nevykusiai prasiveržia. Jankauskas Kovą gelbsti nuo didesnio pralaimėjimo. Kovas stengiasi įmušti nors vieną golą, kad galėtų dėl pirmos vietos susitikti su LFLS, tačiau veltui. Jam teks susitikti su „Tauru“ dėl pereinamųjų rungtynių! Kas galėjo manyti?!

LGSF — K. Š. SVEIKATA 7:0 (3:0)

Spalių 14 d. rungtynėms LGSF — K. Š. Sveikata buvo baigtos Lietuvos futbolo pirmenybės.

Visą rungtynių laiką persvaroj buvo LGSF ir didesnis pasipriešinimo iš svečių nesulaukė. LGSF laimėdama šias rungtynes taškais susilygino su LFLS ir MSK, tačiau turi blogesnę golų santykį ir tenka pasitenkinti trečia vieta.

PLIENAS — RAMOVĖ 2:0 (1:0)

Spalių 10 d. draugiškas futbolo rungtynes žaidė dvi V. D. u-to korporacijų komandos: studentų technikų vyrija „Plienai“ ir ats. karininkų „Ramovė“. Rungtynes pelnytai laimėjo „Plienai“, santykiu 2:0. „Ramovė“ norėjo atsirevanšuoti už pralaimėjimą (1:3), bet nepavyko.

DIDELIS SUSIDOMĖJIMAS KREPŠIASVYDŽIU

Šiomet ypatingas susidomėjimas rodomas krepšiasvydžiui. Visi klubai jau įsiregistravo po kelias vyrų ir moterų komandas. Pirmenybės prasidės spalio 21 d. ir bus vykdomos naujose kūno kultūros rūmų būstinėse.

DIDELĖ SPORTO ŠVENTĖ PANEVĖŽY

Spalių mėn. 6—7 d. d. buvo didelė XII šaulių rinktinės kontrolinė sporto šventė šaulių s-gos v-ko pareinamai dovanai laimėti ir Vytijos raitininkų saskrydis.

Šventėje sportininkų dalyvavo per 100 žmonių. Kontrolinis XII šaulių rinktinės įvairiose sporto šakose (šešiakovas) patikrinimas buvo „Maisto“ sporto stadione.

Po rungtynių Vytauto parke buvo šaulių ir šaulių moterų rytmiški judesiai. Tarp kitko reikia paminėti, kad šiuose pratimuose pirmą kartą Panevėžyje gražiai pasirodė šaulės moterys, kurių didesnę dalį sudarė šeduvos būrys. Už tai jų vadei buvo įteiktas pagyrimo lapas.

X. 7 d. 15 val. Vytauto parke buvo Vytijos raitininkų sportas. Šiomet jų buvo daug didesnis skaičius, negu perėjtais metais. Buvo atlikti du užjojimai arkliais: žemesnių ir aukštesnių kliūčių. Pirmame užjojime buvo 5 kliūtys, o antrame — 7 kliūtys. Aukštesniame užjojime šį kartą parodė daug daugiau, negu buvo tikėtasi. Pasirodė, kad mūsų ūkininkaičiai moka ir sugeba tinkamai arklius valdyti ir nugalėti statomas gan pavojingas, tik gerai dresiruotiems arkliams kliūtis. Pirmąją vietą laimėjo ir 50 lt. dovanų gavo Morkūnas Bronius (Subačiaus šimtinės), atjojęs vietinės veislės arkliu per 1,31 min. Žemesnių kliūčių užjojime pirmąją vietą laimėjo ir kamanas gavo Apšėga Jonas (Rozalimo valsč.), 5 kliūtis nugalėjęs ir atjojęs vietinės veislės arkliu per 2,11 min. Visi laimėjo dovanas ir skirtas vietas su vietinės veislės arkliais. Šiomet pereinamą dovaną — taurę laimėjo Panevėžio šimtinė, nes jų šimtinės raitininkų daugiausia dalyvavo ir daugiausia taškų gavo. Po užjojimų buvo atliktas raitų žaidimas „Skalpy medžiotojai“. Užjojimuose dalyvavo 38 arkliai, o saskrydyje — per 50.

Pažymėtina, kad šiame saskrydyje dalyvavo vienas raitininkas, kolektyviai atstovavęs V. V. S. skyrių, lyg simbolizuodamas spalių 9 d. išvakares.

Vikrutis

MIŠKO BĖGIMUS LAIMĖJO KSS

Spalių 14 d. buvo tradiciniai Klaipėdos rudens miško bėgimai, kurie įvyksta du kartu per metus: pavasarį, t. y., atidarant lengvosios atletikos sezoną, ir rudenį, kai baigiamas sezonas. Šiomet KSS pavasario bėgimus laimėjo, taip pat ir rudenį. KSS buvo išstačiusi net 6 bėgikų komandas. Komanda sudaroma iš 6 žmonių. Bėgimai padalyti į tris klases: A ir B senjorų ir junjorų.

Pirmiausia išbėgo junjorai, kurių kelias buvo 3 km. Čia buvo laikomas visų favoritu KSS bėgikas Virkietis, kuris ir laimėjo lengvai šią distanciją, bet dėl nepilno visų KSS bėgikų skaičiaus pirmą vietą teko Freyos — VFR juniorams.

B klasėje senjorų bėgti išregistravo KSS, Šaulys, Seminarija ir Freya-VFR. Čia didelė persvara laimėjo KSS.

A klasėje senjorų buvo įdomiausia kova. Bėgimo distancija 5 kilometrai. Geriausiai šioje distancijoje pasirodė, kaip ir visų buvo laukta, Tendys, kuris tikslą pasiekė per 200 m priešakyje antrojo. Pirmoji vieta teko KSS, antroje vietoje liko Spielvereinigung ir trečioje vėl KSS.

Tą pačią dieną Klaipėdos šaulys turėjo paskutines futbolo rungtynes A klasėje. Rungėsi su Bar-Kochba. Šaulys, žaisdamas be dviejų savo žaidėjų, vos laimėjo vieną tašką. Rungtynės baigėsi 2:2. Puslaikis 2:0 Bar-Kochbos naudai. Be to, dar žaidė apyg. lygos klasės pirmenybėms Spielvereinigung II su Seminarija ir laimėjo pirmoji net 7:0 (4:0).

Jonas Misiūnas

LENKIJA — LATVIJA 6:2

Spalių 14 d. Rygoje buvo tarpvalstybinės futbolo rungtynės Lenkija — Latvija, kurias laimėjo lenkai, santykiu 6:2.

Tą pačią dieną antroji Lenkijos rinktinė komanda žaidė Lvove (lenkų okupuotoj Ukrainoj) su Rumunijos rinktinė ir rungtynes baigė lygiomis — 3:3.

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS KURSAI ŠAULIAMS

Augant aviacijai, auga ir pavojus iš aviacijos pusės. Didžiajame kare aviacija sugebėdavo priešui padaryti daug nuostolių, nors ji tebebuvo menkutė, palyginus su šių laikų aviacija. Ateity aviacijai kare bus pavedami ypatingai svarbūs uždaviniai.

Kad būtų galima išvengti netikėtų prieš aviacijos puolimų

ir nuo jos apsiginti, reikia būti pasirengusiems, kitaip tariant, reikia turėti tam tikras tarnybas.

Viena iš priešlėktuvinės apsaugos tarnybų yra oro sekėjų tarnyba. Oro sekėjų tarnyba pranešinėja priešlėktuvinei apsaugai apie priešo lėktuvus, perskrendančius sieną. Nurodo kokius lėktuvai, kur jie skrenda, skridimo aukštį. Neturint tokios tarnybos, yra labai pavojinga ir gali netikėtai pulti priešas. Kiekvienas netikėtumas reiškia pralaimėjimą.

Todėl karo vadovybė susirūpino ir sekėjų tarnybos parengimu.

Oro sekėjų tarnybos kursui praeiti buvo pašaukti savanoriai šauliai.

Visi šauliai, matyti, gerai suprato priešlėktuvinės apsaugos reikalingumą kraštui. Nelaukdami ir neatidėliodami, metė savo kasdienį darbą, atvyko pilni pasiryžimų įgyti naujų žinių mūsų krašto gynimui. Tai parodo didelį ne vien kaip tėvynės sūnaus, bet ir kaip piliečio pareigų supratimą. Tai nauja jėga, kuri padidins mūsų atsparumą kovoje su priešais. Tegų kiekvienas toks krašto balsas tėvynės reikalams nepalieka be atgarsio. Mūsų ausys turi būti atidarytos tėvynės balsui, tik tada mūsų pasiryžimas ir valia bus skaudus kumštis priešams. Šauliai — sekėjai kursuose buvo supažindinti su priešlėktuvinės apsaugos organizacija, elektrotechnikos pagrindais, telefonija, topografija, lėktuvų pažinimu, kaip palaikomas ryšys tarp lėktuvo ir žemės, ir pagaliau jų dalis buvo paskraidinti.

Praeity dviejų savaitių teoretinį ir praktišką kursą, buvo išskirstyti po sekimo punktus patikrinimui jų sugebėjimo pranešinėti apie skrendančius per „sieną“ prieš lėktuvus. Tam tikslui karo aviacija surengė oro manevrus. Vieni lėktuvai vaizdavo priešą — skridami per sekimo punktus puolė Kauno aerodromą. Naikintuvai (greiti, vikri, ginkluoti kumk. lėktuvai) puolė tariamą priešą, neleisdami atakuoti aerodrome esančios aviacijos.

Nors ir nelabai dar įpratę pranešinėti šauliai — sekėjai, bet daug prisidėjo prie Kauno „apgynimo“. Reikia manyti, kad lemiamą valandą jie tinkamai patarnaus tėvynei.

Ltn. Baisys

L. Š. S. EKSPERIMENTINĖS DRAMOS TEATRO DVI PREM-JEROS

Spalių 15 d. L. Š. S. eksperimentinis dramos teatras valstybės teatre rodė dvi veikalo premjeras: I S. Žemaitės inscenizuotą 1 v. apysaką „Rudens vakaras“ ir II šatrijos Raganos 5 v. inscenizuotą novelę „Irkos tragedija“.

Prieš vaidinimą L. Š. S-gos pirm. p. Žmuidzinavičius pasakė trumpą kalbą, kurioje nurodė šio teatro uždavinį. Po kalbos orkestras sugrojo Tautos himną.

Pirmam veikaliuke atvaizduotas rudens vakaras kaimo šeimoje. Jaunesni jos nariai slaptai skaito jiems moksleivio atneštą „Aušrą“, kurioje randa daug patriotiškų rašinių. Jie uždega visos šeimos tėvynės meilės jausmą ir nutaria kovoti su tais, kurie slopina kas lietuviška, savo.

Antram veikale atvaizduota šeimos tragedija. Jauna ir graži mergaitė Irka atstumiamama ir nekenčiama tėvo ir motinos, nes jie persiskyrę ir vienas turi meilužį, o kitas meilužę.

Visi artistai, išskyrus vieną kitą, savo roles atliko gražiai ir įspūdingai. Ypatingai gerai pasirodė Irkos rolė p. M. Mironaitė. „Rudens vakarui“ dekoracijas darė L. Viliimas, o „Irkos tragedijos“ — Vl. Norkus. Režisūra ir pastatymas Vl. Fedoto-Sipavičiaus. Muzikos dalies vedėjas V. Kuprevičius.

Reikia pabrėžti, kad tokio tipo (eksperimentinio) teatras pirmas Lietuvoje, kuris naujais būdais stengiasi išreikšti aktualiausių ir psichologiškiausių scenos veikalų išraišką. Pirmą kartą žiūrinčiam tokio teatro vaidinimų susidaro savotiškas įspūdis. Šio teatro studiją įsteigė dar 1931 m. artistas V. Fedotas-Sipavičius, kuris, pakvietęs kelis gabius valst. teatro artistus, sugebėjo sulaukti tokių gražių darbo vaisių. Šiais metais studiją baigė 24 žmonės, kurių tanpe yra visai gerai pasirengusių scenos darbininkų. Šio teatro tikslas: ieškoti priemonių scenos mene išreikšti lietuvišką dvasią; eksperimento būdu rasti aktualiausių ir psichologiškiausių scenos veikalų išraišką. Jų teatre aktorius statomas pirmoje vietoje, jam į pagelbą ateina moderniškios scenos meno priemonės. Aktorių veiksmai ir dekoratyvinės priemonės turi sutapti ir duoti darnų scenos veiksmą.

Pažymėtina, kad šio teatro artistai jokio atlyginimo negauna, visi dirba iš didelės meilės ir atsidavimo scenos menui. Savo darbo vaisius jie parodė, kurie, reikia pasakyti, dideli. Tai tik pirmas viešas pasirodymas, darbo pradžia. Reikia tikėtis, kad ilgainiui šis mėgėjų teatras, gabaus vedėjo V. Fedoto-Sipavičiaus vedamas, žymiai sustiprės ir užkariaus plačiausias žiūrovų mases.

IDOMŲ ŠAULIŲ PASIKALBĖJIMAI

Šaulių s-gos štabas sugalvojo kartą savaitėje daryti pasikalbėjimus šaulių gyvenimo temomis. Kauno rinktinės šaulių būrių atstovai jau turėjo du pasikalbėjimus. Per juos buvo paliesti labai svarbūs vidaus gyvenimo reikalai, kaip uniforma, karinis parengimas, sportas, drausmė, spauda, bendravimas su kitais būriais ir t. t. Pasikalbėjimų vedėjas — centro valdybos narys šaulys Daudzvardas.

Šiais pasikalbėjimais susidomėjimas nemažas ir susirenka beveik visų artimiausių būrių atstovai. Tik reikėtų atstovams, einant į pasikalbėjimus, atsinešti kokių sumanymų, ar pasiūlymų, nes daugelis tik klauso kaip kiti teiraujasi ir klausia. Atrodo, kad tik vienam kitam būry yra neaiškumu, o kituose viskas tvarkoj ir pasikalbėjimas pasidaro nebetoks įdomus. Tad į kitą pasikalbėjimą (X. 22 d. 10 v.) ateikim su naujais sumanymais bei pasiūlymais.

VI.

„KARI“ TURIM BRANGINTI

Kiekvienam šaulių būriui yra nemokamai siunčiamas „Karys“. Tai labai gera, nes šauliai tik iš „Kario“ gali pasisemti kariškų žinių. Kituose žurnaluose panašių dalykų nėra. Tačiau, kiek teko pastebėti, ne visur jis tinkamai sumaudojamas. Ten, kur yra būrių skaityklos, dar daugiau turi skaitytojų, bet kur skaityklų nėra, tai „Kari“ skaito tik vienas kitas šaulys. Dažniausiai būrio vadas ar valdybos pirmininkas, o po to, kaip nereikalingą daiktą, sunaikina. Tai negerai. Juk ne todėl „Karys“ siunčiamas, kad būtų plėšomas ar deginamas, bet kad atneštų šauliams šiek tiek tokios naudos.

Tiesa, skaityklose laikraščiai šiek tiek nusidėvi, bet už tai paskaitos nemažas skaičius žmonių. Bet jeigu paskaitės ar nepaskaitės vienas asmuo sunaikina, tai jau didelis apsilaidimas. Reikia taip sutvarkyti, kad būriuose „Karys“ būtų renkamas į komplektus ir po to atiduodamas būrių bibliotekoms. Iš bibliotekų galėtų pasiimti kiekvienas šaulys ir visiems tektų pasiskaityti. Būriuose gaunamas „Karys“ neturi būti medžiaga, bet turtas. Todėl, „Kari“, kaipo turta, turim branginti.

Junaitis Vand.

TRAKŲ ŠAULIŲ MANEVRAI

Spalių 7 d. Kaišiadorių apylinkėse buvo šaulių manevrai. Dalyvavo raudonieji ir mėlynieji. Pirmieji formavosi Palomenėje, — o antrieji — Kaišiadoryse.

Po pamaldų, didelei žmonių miniai lydint, šauliai rikiai, šaulės, raiteliai — dragūnai, gurguolė ir sanitarinis punktas per miestelį išžygiavo į manevrus.

15 val. pirmosios dalys „susigrūmė“ su priešu Šaknių—Vilkiškių kaimų rajone. Mėlynieji gynėsi, o raudonieji puolė. 14 val. 30 min. buvo pačios „kautynės“. Patrankas vaizdavo petardos ir granatos. Šaudyta iš mokuomųjų šovinių, ko iki šiol čia nėra buvę, todėl gyventojams darė didelio įspūdžio, o šauliams — malonumo.

Dėka gražaus oro šie manevrai labai gerai pasisekė ir įspūdingai praėjo.

J. Marma

VYKES ŠAULIŲ LAUKO PRATIMAS

Spalių 7 d. Kazlų šaulių batalionas įvykdė lauko pratimą „Kuopos išėjimas iš kautynių“. Mėlynieji susikoncentravo I Gudelių, raudonieji Veiveriuos. Pats pratimas buvo kiek į žiemos vakarus nuo Skriaudžių. Pratimo eiga visose padėtyse buvo patenkinama. Vykstant į nagrinėjimą, Skriaudžių gyventojai, pirmą kartą matydami tokį didelį skaičių šaunių šaulių, gėrėjosi kalbėdami: „Kaip gražiai atrodo“, „koks gražus vaizdas“, nes čia, 55 Veiverių š. b. orkestro lydimi, žygiavo keli šimtai šaulių. Dideliu punktualumu pasižymėjo 21 Višakio Rudos, 12 Antanavo, 54 Skriaudžių, 55 Veiverių ir 50 Pažerų šaulių būriai. Gausingumu — 54 Skriaudžių š. būrys.

Kl. Rymantas

NUŠVIETĖME ADMINISTRACIJOS LINIJA

Širvintos. V. V. S. Širvintų komitetas ypatingai paminėjo spalių 9 d. Ryta visi namai buvo papuošti tautinėmis vėliavomis su gedulo ženklu. Vakare, 18 val. keli šimtai žmonių su šaulių orkestru ir įvairiomis organizacijomis, degėlais, išėjo iš miestelio dainuodami prie administracijos linijos. Pakely prisijungdavo žmonių ir organizacijų. Pakely degė laužai.

Prie administracijos linijos eisena sustojo, o organizacijos: šauliai, jaun lietuviai ir t. t. su degėlais išsitiesė paliai linija. Ir nušvito linija, tartum žvaigždžių prisagstyta.

Paskui buvo pasakyta kalbų ir sušukta broliams vilniečiams tris kartus valio.

M. Kamslukas

GRAŽUS PAVYZDYS ŠAULIAMS

Vytauto Didžiojo komiteto organizuojama Vytauto Didžiojo muziejaus statybai talka randa pritarimo ne tik komiteto sky-

riuose ir organizacijose, bet ir atskiruose asmenyse, o ypač šauliuose, kurie betarpiai iš Vytauto Didžiojo komiteto prašo aukų lapų ir renka aukas. Neseniai vienas tokių šaulių, Kauno šaulių būrio šaulys Jonas Raila, su aukų lapu per kelias dienas surinko ir inešė į komiteto išda 216 litų. Tai gražus žygis, už kurį šauliui Jonui Railai Vytauto Didžiojo komitetas yra dėkingas.

Vytauto Didžiojo komitetas nutarė paskeibti konkursą pagaminti eskizinį projektą statulos, kuri numatoma pastatyti virš Vytauto Didžiojo muziejaus rūmų bokšto kontroforso. Statulą turės atvaizduoti Vytauto Didžiojo laikų kareivį, stovintį sargyboje. Statulą numatoma išlieti iš bronzos arba špižiaus. Naturalus jos dydis 3 m. Statulos projektas galės būti pagamintas piešinį su priešakio ir abiejų šonų atvaizdais arba išlipdytas iš molio ir gipso. Piešinio ar statulėlės matelis 1:10. Projektas konkursui galės paduoti Lietuvos piliečiai iki š. m. lapkričio m. 1 d. 12 val. Projektai turės būti duodami su slapyvardė, o prie projekto uždarytame voke pažymėta tikra pavardė, vardas ir adresas. Už tinkamiausį projektą bus išmokėta premija 500 litų, o kiekvienas kitas tinkamas projektas galės būti nupirktas už 300 litų. Premijuoti ar nupirkti projektai pereis Vytauto Didžiojo komiteto nuosavybėn. Nepremijuotus projektus projektų savininkai turės atsiimti iki š. m. gruodžio 31 d. Iki to laiko neatsiimti projektai pereis Vytauto Didžiojo komiteto nuosavybėn.

Konkursui jury numatyta sudaryti iš V. D. komiteto ir Karo muziejaus atstovų ir dviejų komiteto pakviestų menininkų. Komisijoje patariamuoju balsu dalyvaus muziejaus statybos techninės priežiūros atstovas.

Smulkias informacijas suinteresuoti asmenys jau gali gauti Vytauto Didžiojo komiteto kanceliarijoje darbo valandomis.

KELMĖ (Raseinių apskr.)

Rugsėjo 19 d. vietos visuomenės veikėjai, atnaujino Vytauto Didžiojo komiteto skyriaus veikimą. Į skyriaus prezidiumą išrinko pirmininku — notarą St. Ridzevičių, išdėminku — teismo antstolį Al. Novaką, sekretorium — teismo tardytoją A. Šiukštą ir nariais — Aug. Gerkę ir Z. Narbutienę. Skyrius Vytauto Didžiojo muziejaus statybos reikalams nutarė suręngti rinkliavą dėžutėmis, loteriją ir vakarą.

VYTAUTO DIDŽIOJO KOMITETAS SKELBS KONKURSA VYTAUTO DIDŽIOJO MUZIEJAUS BOKŠTUI PAPUOŠTI

Vytauto Didžiojo muziejaus bokšto kampe yra išmūrytas kontraforsas, kuris, pagal muziejaus projektą, turi būti užbaigtas statula. Šiomis dienomis komiteto prezidiumas nutarė paskelbti dailininkams konkursą tikslu pagaminti statulos projektą. Konkurso sąlygas pavedė parengti inž. K. Reisonui.

KAZLŲ - RŪDA (Marijampolės apskr.)

Vietos visuomenės veikėjai rugsėjo 26 d. susirinkę nutarė atgaivinti Vytauto Didžiojo komiteto Kazlų-Rūdos skyrių. Šis skyrius jau veikė nuo 1929 m., bet daugumai narių išvykus, jo veikimas buvo susilpnėjęs. Susirinkimas tai apsvarstęs nutarė prie esamų narių p. p. Statkevičienės ir Mačiūno pririnkti vieną asmenį. Balsuojant dauguma narių į skyriaus prezidiumą išrinko p. Jeruševičių. Išrinktam skyriaus prezidiumui visuomenės veikėjai — skyriaus nariai pavedė rūpintis Vytauto Didžiojo muziejaus statybai aukų rinkimo darbais.

PABALTIJO KRAŠTŲ KARIUOMENĖS

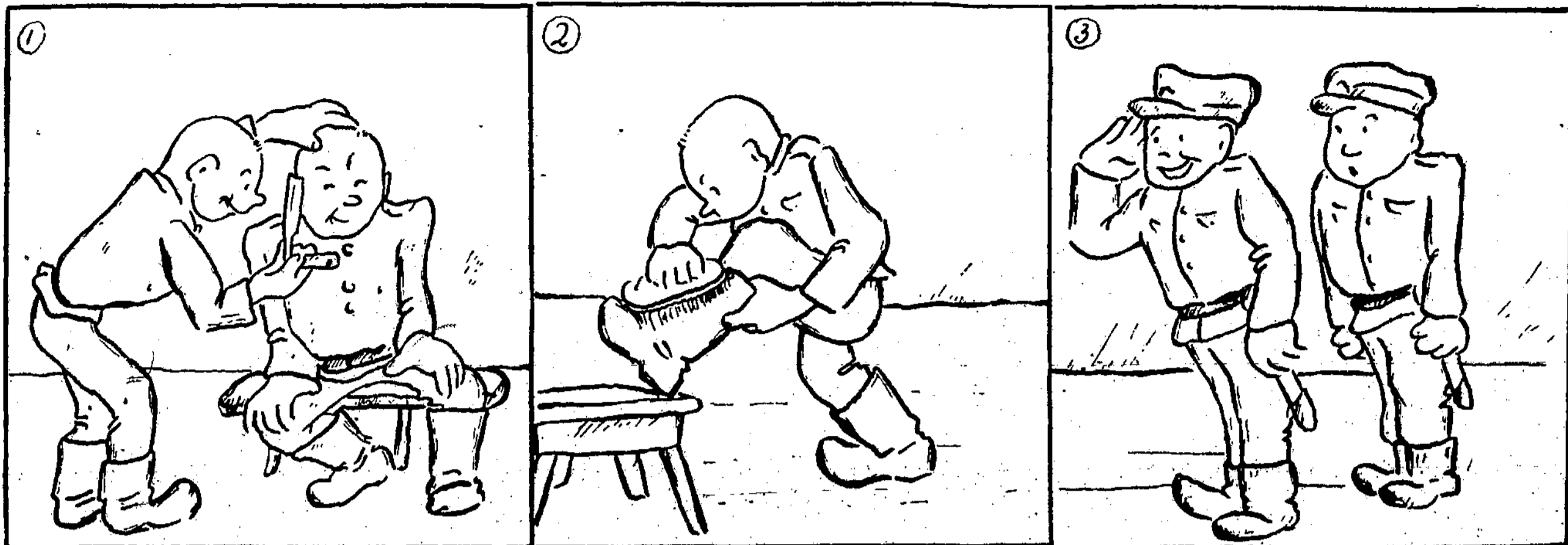
L. Leontin parašė knygą: „Les armées des pays baltes“, išleista šiemet Paryžiuje.

Duodame palyginamąją lentelę (iš „Bulletin Belge“):

	Estija	Lat. Va	Lietuva	Suomija
Gyventojų (milijonais) ..	1,2	1,9	2,4	3,6
Priešauk. parengimo (amžius)	17—21	17—21	17—21	17—21
Karo prievolė (amžius) ..	21—55	21—50	21—45	21—60
Tikroji tarnyba (mėnesių) ..	12—18	12—15	18	12
Divizijų (taik. metu)	3	5	3	3,5
Diviz. karių (tūkstančiais) ..	4,5	4	5,8	7
Kariuomenė taikos metu (tūkstančiais)	13,5	20	17,8	25,5
Kariuomenė karo metu (tūkstančiais)	90	150	190	300
Šaulių tarnyba (amžius) ..	18—60	18—60	17—55	15—40
Šaulių skaičius (tūkstanč.) ..	40	42	55	170
Jūrininkų skaičius (tūkst.) ..	0,8	1	0,05	1,3
Automobilių skaičius (tūkstančiais)	3	8	3,5	40

Neliūdėkim, brangus Kleiza, kad į miestą mūs neleidžia

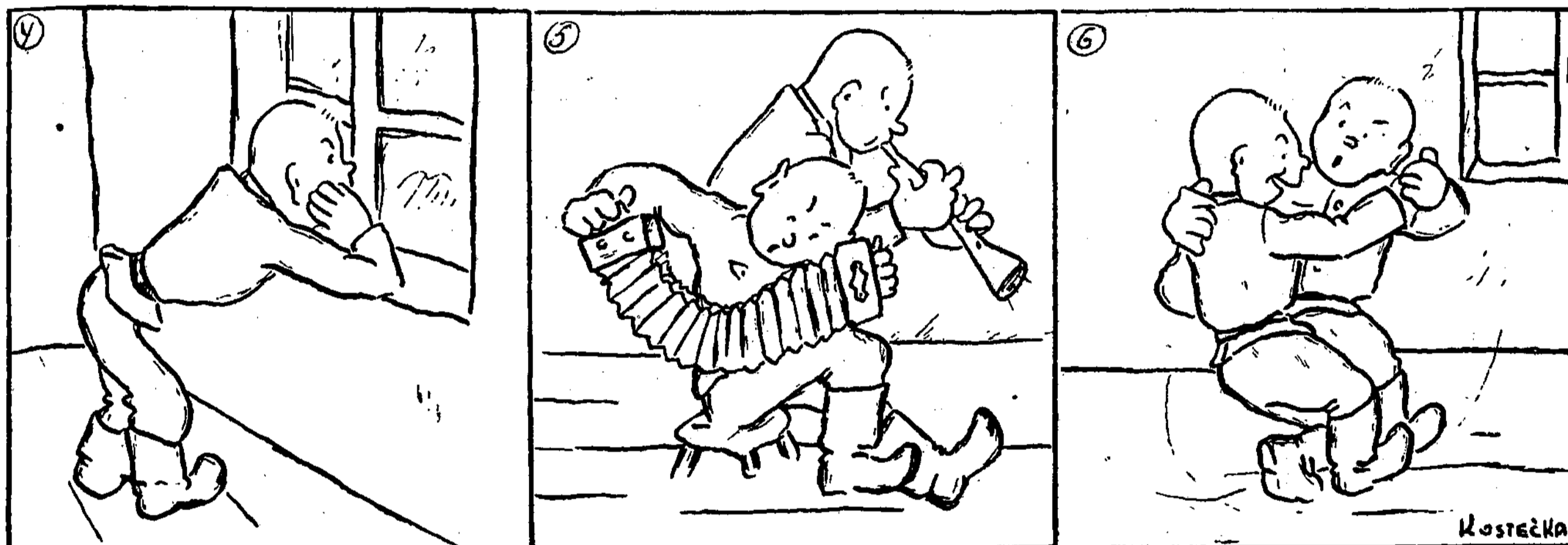
(Vyr. pusk Kostečkos karikatūros ir žodžiai)

Šventa diena, kai ateina
Pustos valos mūsų šeima.
Mat, tą dieną mes po pietų
Turim daugel gerų vietų:
Kas į kiną, kas pas Pranę,
Kas gal šiaip kur užsimanė.

Šis vyrukas, aiškiai matom,
Duoda garo savo batam.
Kad reik garo jisai žino:
Kitaip liksi be leidimo.
O į miestą reikalų
Jisai turi visokių.

Išsipusto, apsivalo
Ir jau drožia tuoj prie galo:
— Leiskit kreiptis, pons viršila —
Ir tuoj reikalus jam pila:
— Žaliam kalne krikštomočia
— Labai prašė būt svečiuosna.

Liūdi mūsų Simas Kleiza,
Kad į miestą jo neleidžia:
Mieste, rodos, taip gražu
Vaikštinėti pamažu.
Oi, Simeli, tu vyruti,
Paliūdėki dar truputį.

Muzikantas štai Pakoja
Jau užplėšė klumpakoji,
Švilpia puiki dar dudelė,
Kad jį galas tą Rūkštele!
Toliau girdis sutartinė
Štai programa popietinė.

Neliūdėkim, brangus Kleiza,
Kad į miestą mūs neleidžia.
Eiti miestan argi verta
Jei mes turim čia koncertą.
Šokim, trypkim, linksmi būkim,
Abu gražiai apsisukim.

VIRĖJAS

Varva prakaitas, sukaitęs
Laksto po virtuvę.
Jis rankoves atsiraitęs
Kepa blynus, žuvį.

Kvapas draikosi po ora,
Kvapas nosį trina,
Ir virėjas pagal nora
Barščių pamėgina.

Jo bičiuliai artimieji:
Samtis, šaukštas, puodas
Matote, jūs gerbiamieji,
Dirbt jam nenuobodu.

GRANDINIS.

Jeigu veidas jo raukšlėtas,
Tai žinok, drauguži,
Nebebus tada tau vietos —
Balsas jo vis ūžia.

Ypatingai tada piktas,
Jeigu su Maryte
Nepavyko susitikti,
Tai tada brolyti...

Ad. Bagdonas

PASITEISINO

Sargybinis, sulaikęs areštuotąjį,
sako jam:
— Ko dar tamsta bėgi, kai šaukia
sustok?
Sulaikytasis: — Buvau labai iš-
sigandes.
M.

Kariuomenės leidiniai

GUSARAS 1919 — 1934

1-jo gusarų D. L. E. K. J. R. pulkas savo 15 metų sukakčiai paminėti išleido gražų ir įdomų leidinį, kurį puošia ekspresinis viršelis ir daugybė iš raitininkų, ypač iš 1-jo gusarų pulko, gyvenimo iliustracijų.

Leidinyje vertingas tiek požiūris, tiek turinio atžvilgiu. Jį mielai skaitys ne tik kavaleristai, kitų dalių kariai, bet ir civiliai, nes čia ras daug naudingų dalykų iš kavalerijos žygio, gyvenimo, darbų, taip pat daugiau supras ir pamils kavaleristo draugą — žirgą.

Turinyje randame: kaip kūrėsi pirmieji Lietuvos raitininkai — gusarai, kaip jie kovoje stiprėjo, augo ir kokius žygius atliko, grumdami su Lietuvos priešais; aprašant savo pulko vėliavą, plačiau pasakyta apie vėliavas apšvietimą ir jų reikšmę; gražiai aprašytas savo pulko šefas D. L. E. K. Jonušas Radvila; įdėta arkliaus malda ir savo šeiminių ir duota arkliaus istorija; toliau eina bendrieji straipsniai apie kavaleriją, kaip ginklų rūšį; čia vėl apie gusarus, kaip jėgų sporto mokytojus; aprašytas 15 metų sukakties minėjimas, paradai Vytauto Didžiojo garbei; yra ir beletristinių dalykelių — gusaro sapnas, kavaleristo atsiminimai, širdžių skerdikas; įdėta keli eilėraščiai apie žirgą ir kitoki įvairumėliai. Gana įdomi ir originali gusarų švietimo vadovų galerija šaržuose. Per savo 15 m. gyvenimą pulkas yra turėjęs 8 švietimo vadovus, jų visų šaržai čia įdėti.

Turinyje, kaip matome, gana margas.

Naujieji leidiniai

Z. BALUTIS - BALEVIČIUS. SKAIČIŲ, KVADRATŲ, KVADRATINIŲ IR LOGARITMŲ LENTELĖ

Ši 15 psl. knygelė duodama kaip priedas prie III-osios ir IV-osios algebros dalies. Peržiūrėjo prof. Vikt. Biržiška. Išleido „Spaudos Fondas“. Kaina 50 ct.

K. BIELIUKAS. POKARINĖS POLIARINĖS KELIONĖS 1914—1934

Knygutė nedidelė ir nebrangi (50 ct.), bet įdomi ir naujinga. Čia aprašytos šios kelionės bei ekspedicijos: 1. Siedovo, Brusilovo ir Vilkickio, 2. Amundseno, 3. Byrdo, Amundseno, Nobile ir Wilkinso, 4. Nobile, 5. „Grafo Zepelino“ į Žiemų poliaus baseiną, 6. ekspedicija „Sibiriakovų“, 7. ekspedicija „Čeljuskinų“. Be to, aprašyta Antartika ir jos tyrinėjimai. Turinys tinkamai iliustruotas; yra paaiškinamieji žemėlapiai.

PROF. K. REGELIS. AUGALŲ SISTEMATIKOS VADOVĖLIS

Šiame vadovėlyje trumpai, bet pakankamai ir aiškiai supažindinama su 46 augalų rūšimis. Turinys apšviestas: yra net dvi didelės spalvotos iliustracijos: vienoj — dumbiai, antroj — grybai. Išleista švariai, dailiai. Švietimo min. kn. tikrinimo komisijos pripažinta tinkamu vadovėliu aukštesniosioms ir vidur. mok. Išleido „Spaudos Fondas“. Kaina 4,75 lt.

KUN. DR. A. MALIAUSKIS. KAIP IŠAUKLĖTI KRIKŠČIONIŠKAI VAIKUS?

Išleido Šv. Kazimiero dr-ja. Kaina 50 ct.

KUN. J. MARCINKUS. BAŽNYČIOS ISTORIJA. ANTRAS LEIDIMAS

Nedidelis 54 psl. vadovėlis, kuris skiriamas pradžios mokyklos ketvirtajam skyriui. Išleido Šv. Kazimiero dr-ja. Kaina 60 ct.

DOC. PR. PENKAUSKAS. LIETUVOS ISTORIJA. II PATAISYTAS LEIDIMAS

Vadovėlis skiriamas 4-am pr. mokyklos skyriui ir 1-jai vidurinės mok. klasei. Jo turinys suskirstytas tarp: I. Žiliausioji senovė. II. Žiloji Lietuvos senovė. III. Lietuvos valstybės pradžia. IV. Lietuvos galybės laikai. V. Povytautiniai laikai. VI. Sujungtoji lenkų — lietuvių valstybė. VII. Lietuva rusų vergijoje. VIII. Lietuva vėl nepriklausoma. Turinio paaiškinimui įdėti 7 žemėlapiai ir daug iliustracijų. Išleido Šv. Kazimiero dr-ja. Kaina 3 lt.

ANTANAS ALEKNA. LIETUVOS ISTORIJA

Šeštas trumpesnis pataisytas leidimas su 4 spalvotais žemėlapiais. Išleido Šv. Kazimiero dr-ja. Kaina 3 lt.

MOKSLEIVIŲ KALENDORIUS 1934/1935 MOKSLO METAMS. „Spaudos Fondo“ leidinyje. Kaunas, 1934 m. Kaina 50 centų.

Be dvejopo kalendoriumo ir kelių įrašų lentelių, šiame kalendoriuje dar yra šiek tiek žinių apie specialines aukštesnias mokyklas, amatų ir ruošos mokyklas, žemės ūkio mokyklas ir moksleivių karinės prievolės atidėjimą.

JUBILIEJINIS JAUNIMAS

Lietuvos jaunimo sąjungos leidinys, skirtas 25 m. sukakčiai paminėti. Redagavo Julius Butėnas. Turinyje aprašomi jaunimo ratelių steigimai, darbai ir pačios sąjungos veikla bei gyvenimas.

PRŪSAI — KETVIRTAS BALTIJOS NARYS

Nedidelė brošiūrėlė, kurioje supažindinama su prūsų gimine, gyvenimu ir vokiečių pastangomis išnaikinti paskutines tų prūsų liekanas. Parašė A. Umbras. Kaina 20 ct.

VAIRAS 10 NR.

Daugiausia straipsnių paskirta mūsų Tautos Vadui Resp. Prezidentui A. Smetonai. Čia jo žodis į Tautą, žodis mokykloms. J. Dobilas parodo mums Ant. Smetoną kaip politiką, L. Gira — kaip stilistą. Dr. J. Balys praveda paraleles tarp V. Krevės „Gilsės“ ir liaudies tradicijų. Juozo Žukausko įdėtas beletristikos dalykas — Neris plaustininkas. S. Žerušis įdomiu ilgesniu straipsniu atsiliepia dėl birželio 7 d. įvykių ir jo dalyvių atgailos. Al. Pavolini rašo apie Italijos korporatyvizmą ir dabartinę jo ridą. Toliau eina kultūros apžvalga ir recenzijos.

MOKYTOJŲ KALENDORIUS 1934/1935 MOKSLO METAMS. Redagavo J. Lazauskas ir P. Matėkonis. Devintieji metai. „Spaudos Fondas“. Kaunas, 1934 m. Kaina 2 lt.

Be kalendoriumo ir įvairių įrašų, šiame kalendoriuje galima rasti gana daug įvairių žinių apie Lietuvos mokyklas, kultūros įstaigas ir pedagoginę literatūrą. Deja, yra kai kurių netikslumų. Pav., Vytauto Didžiojo karininkų viršininkų nurodomas plk. Dirmantas, kuris jau seniai yra paleistas iš atsargų. Nepaminėtos sanitarijos puskarininkų, veterinarijos puskarininkų ir kalvių mokyklos.

Žymesniųjų laikraščių ir žurnalų sąrašas nėra nei „Kario“, kuris gaunamas visose Lietuvos mokyklose, nei „Mūsų Žinyno“, nei „Kardo“ nei „Skautų Aido“, o čia minimi „Kultūra“, „Varpas“, „Židinys“, „Bibliografijos žinios“ ir net „Kuntaplis“. Kuo šie laikraščiai žymesni už kariškuosius, težino tik patys kalendoriaus redaktoriai.

Vilkaviškio Viktoras. MIKIO TEISMAS. Vieno veiksmo komedija. M. Pustapedskio knyg. leidinys. Vilkaviškis. 1934 m. Kaina 60 ct.

Šis 16 puslapelių scenos vaizdelis pavadintas komedija. Deja, jame nieko juokingo nėra. Čia vaizduojama Barboros Simbaliutės byla su Motiejum Mikiu dėl alimentų. Paprastai visuose teismuose šios rūšies bylos nagrinėjamos neviešose posėdžiuose. Taigi tokią bylą rodyti scenoje taip pat netinka.

Matyti pats autorius ir su teise nėra susipažinęs. Pas jį apylinkės teisėjas pirma priteisia Simbaliutei iš Mikio 1250 lt., o paskui siūlo susitaikyti. O iš tikrųjų pirma teisėjas siūlo bylininkams susitaikyti, o jiems nesusitaikius byla sprendžiama. Be to, teisėjas niekad su girtais liudytojais nesiginčija.

Veltui trūšė autorius. Be reikalo knygutės gale išspausdinta „Perspausdinti draudžiama“. Niekas jos nesispausdins. Vargu Lietuvoje atsirastų tokio meno mėgėjų.

Vilkaviškio Viktoras. PAKLYDĖLIAI. Trijų veiksmų drama. 1934 m. Išleido M. Pustapedskio knygynas Vilkaviškyje. Kaina 1 lt.

Ši 3 veiksmų drama tilpo 29 nedidelio formato puslapeliuose. Tai iš tikrųjų drama. Ir turinys ne bet koks. Visi veikėjai labai gudrūs ir protingi. 20 ha ūkininko sūnus Algis Karna, baigęs gimnaziją, drauge su tėvu ūkininkauja ir verda valgi, vadinasi, eina šeiminingas pareigas. O antrasis jo brolis Kazys — valdininkas. Pagaliau Algis, tėvo raginamas, jau rengiasi vesti prasilavinusią kaimo mergaitę Gražiną Gailytę, nes reikia šeiminingas. Deja, pasimaišo Kazys, išsivilioja Gražiną pas save ir su ja gyvena. Paskui jis meta ir gyvena su savo tarnaitė. Pagaliau Kazys už valstybinių pinigų išieškojimą patenka į kalėjimą. Gražiną grįžta į kaimą ir susitaiko su Algiu. Ir viskas.

Jeigu tas pats turinys būtų meniškai išdėstytas, jeigu veikėjai būtų natūrališkesni ir menkesni filosofai, tai būtų iš šio rašinio išėjusi drama. Bet kas čia dabar yra, sunku pasakyti.

Kiekvienas amatninkas, tik kelis metus pasimokęs, išsisi savo amato. Dramai parašyti reikia mokslo ir, be to, dar tam tikrų gabumų. O kad autorius būtų mokėjęs dramų rašyti, nematyti. Jei autorius būtų arčiau susipažinęs su pasaulinių dramaturgų veikalais, tai būtų pamatęs, kad yra tam tikri dramų dėsniai, be kurių išsiversti negalima.

Žinoma, autorius turėjo gerų norų. Deja, perniek nuėjo trūsas.

KADETS. Latvijos karo mokyklą baigusiuju karininku mėnesinis laikraštis. 1934 m. rugsėjis 9 nr.

Šiame numery atitinkamais straipsniais minimas 15 m. sukaktuvės šių pėstininkų pulkų: Liepojos, Jelgavos, Daugapilio, Rezeknės, Aizputės ir Dobelės. Yra ir daugiau įvairių straipsnių ir kariškų žinių.

Ilgame straipsny „Lietuvos šaudymo mokymo statutas“ trumpai atpasakojamas mūsų šaudymo statuto turinys. Literatūros apžvalgoje duodamas „Mūsų Žinyno“ 108—111 nr. ir „Kariūno“ 7 ir 8 nr. nr. turinys.

SIGRID UNDSET. KRISTINA. Romanas III—IV. Lavrasas ir Nuodėmės vaisius. Išvertė Juoz. Žagrakalys. Zarasai. 328 psl. Kaina 3 lt.

Yra žmonių, kuriuos jautriau dirgina kasdienio gyvenimo sielos virpėjimai. Jie gali juos sutelkti ir užfiksuoti alfabetu. Sigrid Undset romane — dar daugiau. Rašytoja šitaip yra paveikta tolimos praeities įvykių. Atgijo praeitis. XIV ir XX amžius, tai didelis tarpas, tačiau tų sielos ypatybių dėka ji sukūrė patikimą savo „Kristinos“ gyvenimą iki kruopščiausių smulkmenų. Išskaitai ir pajunti vyriausios veikėjos Kristinos išgirdus tėvą sakant, kad tik per jo lavoną jos mylimasis Erlandas būsiąs žentu. O jis jai būtinas. Ne vien kad ji myli. Kristina mato savyje vykstančias permainas. Dar kiek laiko, ir visi pastebės jos meilės su Erlandu pasėkas. Liūdi, džiūsta. Švystelėjus išeitis dar daugiau paskandina. Ormo Elinos savižudybė, kurios ji yra kaltininkė, užgulė sąžinę. Nors jai pasiseka ištekėti už Erlando, nors neteisėtos motinystės paslapties pasirodymas nebekankina, vidus pragaro smalos katilu tebeverda. Elina slėgia naujoje vietoje Husabijuj, Elina ateina iš kapų gimdanti ir vargina dvasios skausmais...

Ne vien vyriausioji veikėja tokia. Kiti ją supa asmenys taip pat ne vien kasdieninės duonos teieško. Juose verda meilė ir aistra, kurių pagauti kovoja su sklindančiais iš vienuolynų ir bažnyčių tikėjimo principais, o nusivilę tam pačiam tikėjime ieško paguodos. Jie turi ir kitų konfliktų.

Visa tai susijungta su Kristinos išgyvenimais, įsisunkia į gyvą tą kraštą, su savo paviršiaus reljefu, augmenija, gyvulija, gyventojais, jų luomais, susitvarkymu ir papročiais.

Romaną perskaitęs skaitytojas gali pajusti, kad Norvegijos bajoras — riteris nemirė, jis gyvena Sigrid Undset romane.

Redakcijos atsakymai

Nr. 50. Negalėsi įstoti į kavaleriją ir tokiomis sąlygomis niekur nepriims.

A. *Kaškauskui.* Honorarą galėsi gauti.

Gr. *Blazevičiui.* Iš vienos ginklo rūšies į kitą leistų persikelti tik svarbiam reikalui esant. Dėl tokių sumetimų, kad galėtų susipažinti su dviem ginklų rūšimi, vargu ar leistų persikelti. Naudingiau vieną dalyką gerai mokėti, negu kelis blogiau.

Pranešimas

JAU PRIIMAMI PRAŠYMAI Į SENOVĖS PAMINKLŲ APSAUGOS KURSUS

Švietimo Ministerijos senovės paminklų apsaugos kursų tikslas klausytojus supažindinti su senovės paminklų rūšimis, paminklų apsaugos pagrindais ir išmokyti klausytojus inventorizuoti (surašyti ir aprašyti) senovės paminklus.

Kursuose bus einami šie dalykai (paskaitos paskaitomos po pietų): Įvadas į Lietuvos archeologiją (Dr. J. Puzinas), Lietuvos archeolog. paminklai (P. Tarasėnka), Lietuvių liaudies architektūros paminklai (arch. V. Švipas), Lietuvių etnografiniai paminklai (prof. I. Končius), Plastikos meno ir ir pritaikomojo meno paminklai (doc. P. Galaunė), Topografinės paminklų nuotraukos (maj. Krištupavičius), Paminklų apsaugos įstatymdavystė ir organizacija (V. Pryšmantas).

Į kursus prašymai kursų vedėjo vardu priimami šviet. Min. kultūros reikalų departamento senovės paminklų apsaugos skyriuje (Gedimino g-vė Nr. 40) darbo dienomis nuo 11—14 val.

Į kursus bus priimami be egzaminų vyrai ir moterys, baigę aukštesnę mokyklą, o baigusiems technikos ir meno mokyklas ir atsargos karininkams pirmenybė.

Prie prašymo reikia pridėti: curriculum vitae, išeitojo mokslo pažymėjimo nuorašas ir dvi fotografijos. (Pažymėjimo nuorašas ir fotografijos galima pristatyti vėliau — kursams prasidėjus).

Iš provincijos prašymai su priedais gali būti pasiųsti ir paštu registruotuose laiškuose.

Kursų programai išeiti numatomas laikas nuo 1934 m. lapkričio mėn. 1 d. Žinioms papildyti klausytojai, lektorių vadovaujami, turės atlikti seminaringus darbus. Lauko pratybos darbai numatomi 1935 m. pavasarį.

Klausytojai lanko kursus nemokamai ir aprūpinami mėsos, džioga ir susisiekiimo priemoneis lauko pratybos darbams atlikti.

Išlaikę baigiamuosius egzaminus, klausytojai turės pirmenybę gauti atlyginimą už senovės paminklų inventarizavimo darbus arba klausytojo stažui atitinkamą tarnybą paminklų apsaugą vykdant.

Smulkesnių paaiškinimų duoda kursų vedėjas V. Pryšmantas (Švietimo Ministerijos kultūros departamentas).

Šunės sanitarinė tarnyba

Karas parodė, kad labai dažnai paimti sužeistuosius iš kautynių lauko įmanoma tik naktį. Naktį sunku juos surasti, ir daugelis sužeistųjų gali likti apleisti arba pagelba jau bus pavėlavusi. Buvo ieškoma priemonių pašalinti ar bent pataisyti šį trūkumą. Berods tinkamiausia priemonė pasirodė panaudojimas sanitarinių šunų, kurie savo jautria uosle, puikia klausa, dideliu greičiu kaip tik ir tinka tokiai tarnybai.

Jau 25 metai veikia Olandijoje „Niderlandų sanitarijos šunų sąjunga“, kuri dresiruoja šunes ieškoti kautynių lauke sužeistuosius ir pranešti apie juos. Štai pranešimo būdai:

1. Šuo atsigula šalia sužeistojo ir be pertraukos loja tol, kol atvyksta žmonės su neštuvais.

2. Šuo, suradęs sužeistąjį, bėga pasitikti neštuvininkų, loja iki šie prie jo ateina ir vėliau juos nuveda prie sužeistojo.

3. Šuo atneša nešikams bet kurį sužeistojo daiktą ir juos veda kur reikia.

4. Šuo, suradęs sužeistąjį, grįžta be lojimo prie nešikų ir juos nuveda.

Pirmasis būdas reikalauja daug laiko, bet nepatogus tuo, kad pritraukia priešų dėmesį. Daug sanitarinių šunų dėl to žuvo per karą. Antrasis būdas veik toks pat. Ir trečiasis taip pat lygiai turi nepatogumų. Buvo atsitikimu, kad šuo, nerasdamas laisvo daikto nešti, draskydavo sužeistojo rūbūs arba net nuplėsdavo laikiną tvarstį.

Ketvirtasis būdas atrodo geriausias. Dresiruotė ilga ir sunki. Reikalinga, kad šuo visai nieku, laisvai po lauką vaikščiojančiu nesidomėtų, nelotų, neišsiblaškytų pamatęs laukinį žvėriuką.

Šunų dresiravimas Olandijoje laikomas pagarboj. Tokio šuns savininkas, kuris atitinka reikalaujamoms sąlygoms, gauna dviem metams galiojantį diplomą ir 50 florinų premiją. Jis pasižada karui kilus perleisti savo šunį Raudonajam Kryžiui.

Galvosūkių 39 nr. sprendimas

1. Abu lygūs (čia reikia suprasti žodžiai: kuopa ir būrys), nes turi po vienodą skaičių raidžių.

2. Kai galvą iškiša pro langą.

3. Vasario mėn., nes jis mažiausiai turi dienų ir

4. Raidė *i*.

Visai gerai išsprendė v. p. J. Preibys (KPM) ir gauna 2 taškus. Pakankamai; 1) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 2) Pr. Kaminskas (K. Rd.), 3) V. Paliušis (K.) ir 4) Alf. Šutinys (K) ir gauna po 1 tašką.

Galvosūkis Nr. 42

(1 taškas)

Kartą sapnuoju, kad mane miške užpuolė būrys plėšikų. Rodos ginuosi, ginuosi iš visų jėgų, bet negaliu atsiginti ir štai plėšikai, parmušę mane žemėn, suriša. Aš galvoju, ką čia padarius, bet nieko negaliu sugalvoti. Girdžiu, kad užpuolikai tariasi mane nužudyti. Aš blaškausi, bet virvės stipriai laiko mane.

Patarkit, brangūs draugai, ką aš turiu padaryti, kad išsigelbėčiau nuo šių žiaurių žmogžudžių?

J. Žėglis